

***Az óvoda fenntartója a Rózsakert Baptista Közösség
XXII. kerület Dézsmaház u. 33.***

Pillangó
KERESZTÉNY ÓVODA

Helyi Óvodai Pedagógiai Program

*(...) Életem legfontosabb viselkedési szabályait egytől egyig az óvodában sajátítottam el. Az egyetlen a bölcsesség nem volt különösebb érték, az óvodában azonban annál inkább. Íme, amit tanultam:
Ossz meg mindent másokkal!
Ne csalj a játékban!
Ne bánts másokat!
Mindent oda tégy vissza, ahonnét elvetted!
Rakj rendet magad után!
Ne vedd el a másét!
Kérj bocsánatot, ha valakinek fájdalmat okoztál!
Evés előtt moss kezet!
Húzd le a vécét!
A frissen sült sütemény és a hideg tej tápláló.
Élj mértékkel! Mindennap tanulj, gondolkodj, rajzolj, fess, énekelj, táncolj, játssz és dolgozz egy keveset!
Délutánonként szundíts egyet!
A nagyvilágban óvatosan közlekedj, fogd meg a társad kezét, és ne szakadjatok el egymástól!
Ismerd fel a csodát! Ne feledd a magocskát a műanyag pohárban: a gyökerek lefelé terjeszkednek, a növények felfelé, és senki nem tudja pontosan, mindez hogyan van, de valamennyien hasonlóképpen élünk.
Az aranyhalak, a hörcsögök, a fehér egerek, még a magocska is a műanyag pohárban – mind meghalnak egyszer. Mi is.
És emlékezz az első szóra, melyet megtanultál – a legfontosabbikra –: nézd! (...)*

*Robert Fulghum:
Már az óvodában megtanultam mindent, amit tudni érdemes*

- 0 -

Tartalomjegyzék

I. Az INTÉZMÉNYÜNK adatai	5
I.1. Történetünk	6
I.2. Gyermekkép	6
I.3. Óvodakép	6
I.3.1. Küldetésnyilatkozat	6
I.3.2. A helyi pedagógiai program célkitűzései	7
I.3.3. Óvodánk helyi nevelési alapelvei	7
I.3.4. A célok megvalósítását szolgáló feladatok	8
II. AZ ÓVODA NEVELÉSI FELADATAI	9
II.1. Az egészséges életmód kialakítása	9
II.1.1. Gondozás.....	10
II.1.2. A testi nevelés.....	11
II.1.3. Pihenés, alvás	12
II.1.4. Egészségvédelem, edzés.....	12
II.2. Az érzelmi és erkölcsi nevelés, és a szocializáció	13
II.2.1. Érzelmi – erkölcsi nevelés	13
II.2.2. Szocializáció	14
II.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés, nevelés.	19
II.3.1. Az anyanyelvi nevelés	19
II.3.2. Az értelmi nevelés további feladatai	21
III. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	22
III.1. Személyi feltételek	22
III.2. Tárgyi feltételek	23
III.3. Az óvodai élet megszervezése	24
III.3.1. A csoportszervezés elvei.....	24
III.3.2. Beszoktatás.....	24
III.3.3. Ünnepek, hagyományok	24
III.3.4. Szokás- és szabályrendszer	25
III.3.5. A napirend kialakítása	26
III.3.6. A hetirend kialakítása.....	27
III.3.7. Gondozás	27
III.4. Az óvoda kapcsolatai	28
III.4.1. A család	28
III.4.2. A fenntartó	30
III.4.3. A bölcsőde	30
III.4.4. Az iskola	30

III.4.5.A közművelődési intézmények.....	31
III.4.6.Az óvoda egyéb kapcsolatai	31
IV. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ	
ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	32
<i>IV.1.A játék .....</i>	32
<i>IV.2.Vers, mese .....</i>	36
<i>IV.3.Ének-zene, énekes játék, tánc.....</i>	39
<i>IV.4.Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka .....</i>	45
<i>IV.5.Mozgás.....</i>	49
IV.5.1.Ép mozgású gyermekek mozgásfejlesztése	49
IV.5.2.Mozgássérült gyermekek mozgásfejlesztése.....	52
<i>IV.6.A külső világ tevékeny megismerése .....</i>	53
<i>IV.7.Munka jellegű tevékenységek .....</i>	59
IV.7.1.Önkiszolgálás	60
IV.7.2.Környezet rendjének megőrzése.....	60
IV.7.3.Naposi munka	61
IV.7.4.Alkalomszerű munka.....	61
IV.7.5.Növény- és állatgondozás	62
<i>IV.8.A tevékenységekben megvalósuló tanulás .....</i>	62
V.A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	67
V.1.Testi érettség	67
V.2.Lelki érettség	67
V.3.Szociális érettség	68
V.4.Az iskolába lépés feltételei.....	69
V.5.Ellenőrzés, értékelés	69
V.6.Program ellenőrzése, beválás vizsgálata.....	69
V.7.Jogorvoslat.....	70
V.8. Pedagógus írásbeli feladatai.....	70
Függelék.....	71
- Az óvoda humán erőforrásai	71
- Eszközsükséglet.....	71
- Néhány szó a konduktív pedagógiáról	72
- Felhasznált irodalom	78
- Záradék	79

I.
AZ INTÉZMÉNY ADATAI

Az intézmény neve:	PILLANGÓ KERESZTÉNY ÓVODA
Az intézmény székhelye:	1223 Budapest, Dézsmaház u. 33.
Telefonszáma:	06-1-721-2871
Honlap:	www.pillangokeresztenyovoda.hu
Az intézmény fenntartójának neve:	Rózsakert Baptista Közösség
Az intézmény fenntartójának címe:	1223 Budapest Dézsmaház utca 33.
Óvodai csoportok száma:	2
Az intézmény jogállása:	egyházi fenntartású, önálló gazdálkodási jogkörű, keresztény világnézeti alapon működő köznevelési intézmény
Az intézmény típusa:	Napköziotthonos Óvoda
Az óvoda alapító okiratának száma:	8426-13/2010/XII.
Az óvoda alapító okiratának kelte:	2010. március 24.
Módosítás ideje:	2023. június 15.
Alaptevékenység:	óvodainevelés, konduktív pedagógiai nevelés
Az intézményt képviseli:	az óvoda vezetője
Helyi Óvodai Nevelési Program benyújtója:	Szomszéd Márta

1. Történetünk

Rózsakerti Baptista Közösség 2007-ben építkezésbe fogott. Egy közösségi ház építése volt a terv, mely sokféle programnak adhat helyet, a kerület programlehetőségeit színesítve. A Rózsakerti Baptista Közösség 17 éve jött létre, és eddig is sokféleképpen szolgált a kerület felé. Mivel a kerületben számos önkormányzati, és néhány alapítványi vagy egyházi óvoda működik, szerettünk volna egy olyan óvodát létrehozni, mely gazdagítja a kerületet, kiegészíti a jelenlegi óvodák tevékenységeit, színesíti az óvodai választékot.

Rövid kutatást végeztünk, melynek során kiderült, hogy mozgássérült gyermek nincs önkormányzati óvodában, a két integráló óvodánk is az SNI más területére specializálódott. Ugyanakkor igény lenne egy mozgássérülteket befogadó óvodára, hiszen a kerület családjai jelenleg két kerülettel odébb elhelyezkedő Pető Intézetbe viszik gyermeküket, ami a kerületből tömegközlekedéssel másfél óra, autóval egy óra. Ez a minimum napi két óra utazás egy óvodás korú kisgyermek életében rendkívül sok, hiszen ezt az időt játékkal is tölthetné.

Ez adta az ötletet, hogy az induló óvoda mozgássérült gyermekeket integráló óvoda legyen. Az óvoda olyan, központi idegrendszer sérüléséből adódóan, mozgáskorlátozottá vált gyermekek konduktív nevelését biztosítja, akiknél a vezető tünet a mozgássérülés.

2. Gyermekkép

A gyermek – mint egyszeri és megismételhetetlen - személyének, tiszteletben tartása, elfogadása, akinek életkoronként és egyénenként változó testi, lelki és szellemi szükségletei vannak. Az óvodában a befogadás, elfogadás és kölcsönös segítségnyújtás segíti a gyermek személyiségének szabad kibontakozását a 3 éves kortól az iskolába lépésig.

3. Óvodakép

Az óvodának nem feladata átvállalni Az óvodáskorú gyermek nevelését, a nevelés elsődleges színtere a család.

Elfogadjuk és tiszteletben tartjuk a család szokásait, kéréseit, a fontosabb kérdéseket megbeszéljük, segítjük, támogatjuk a kisgyermek megfelelő nevelésében.

Küldetésnyilatkozat

Óvodánk óvó – védő,- szociális feladatokat ellátó, személyiség fejlesztő intézmény. Keresztyén etikai értékeket közvetítő, integráló óvoda, a Rózsakerti Baptista Közösség fenntartásában és háttérével. A családi nevelést egészítjük ki, befogadva és elfogadva a sajátos nevelési igényű gyermekek közül a mozgássérült, de ép értelmű, valamint a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket (pl: időszakos hallássérült, logopédiai megsegítésre szoruló, mozgáskoordináció,- és viselkedészavaros, hátrányokkal induló, és különös tekintettel a tehetséges gyermekekre).

Helyi pedagógiai programunk célkitűzése:

- hogy mindennapi, hiteles mintát közvetítsünk, és ezzel **Isten, ember, és az élet szeretetére, tiszteletére neveljünk,**
- általános keresztyén etikai értékek átadása, a gyermeket juttassuk el adottságaiból kiindulva, képességeinek, készségeinek aktuális állapotát figyelembe véve, az optimális – fizikális,- mentális, -érzelmi, – szociális érettségre,
- a gyermek váljon alkalmazkodóvá, teherbíróvá, az iskolai életmód felvételére, az óvodánkban töltött évek nyújtsanak segítséget ahhoz, hogy alkalmassá váljon az iskolai élet kudarc nélküli megkezdésére ,
- neveljük a gyermekeket a játékon keresztül, mert a játék az óvodai tanulás elsődleges színtere, a legalkalmasabb eszköz az információk átadására, befogadására, feldolgozására és interiorizálására,
- a rendelkezésünkre álló eszközök segítségével enyhítsük a társadalmi különbségeket, biztosítsuk az esélyegyenlőséget,
- minden neveltünk számára biztosítsuk az azonos hozzáférés lehetőségét, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre különös gonddal,
- a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségének biztosítása, és a migráns családok gyermekei számára az önazonosság megőrzése, ápolása, erősítése, a társadalmi integráció elősegítése,
- a gyermekek fejlődéséhez optimális tárgyi és személyi környezet álljon rendelkezésre, és azt folyamatosan bővítsük, gazdagítsuk.

Óvodánk helyi nevelési alapelvei:

- szeretetteljes, családias légkör,
- a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet,
- megbecsülés és bizalom övezi,
- egyéni bánásmód, egyéni képességek, készségek
- kibontakoztatása,
- rendszeresség,
- következetesség,
- egyszerűség,
- egymás iránti tisztelet, minden ember tisztelete,
- engedelmesség,
- önállóságnak, mint lehetőségnek kihasználása,
- a közösség tagjai egymásra hatásának elve
- a gyermeki kíváncsiság, érdeklődés
- tapasztalatszerzésen alapuló tanulás,

A célok megvalósulását szolgáló feladatok:

1. Együttműködés a családdal, szem előtt tartva az óvodai nevelés országos alapprogramjának azt a pedagógiai alapelvét, mely szerint az óvodai nevelés a családi nevelés kiegészítője,
2. A gyermek fejlődő személyiség, akinek elemi szükséglete az érzelmi biztonság, az elfogadás, a bizalom, a szeretetteljes, családias óvodai légkör, ennek megteremtése az óvodapedagógusok feladata.
3. Az óvodánk befogadó intézmény, csoportjaink integráltan 2-2 mozgássérült kisgyermeket nevelhetnek együtt ép csoporttársaikkal.
4. Az együttnevelés a csoport minden tagja számára pozitív nevelői hatást fejt ki. Ebben a miliőben minden gyermek számára legyen egyformán elérhető a tevékenységek minden formája, a tapasztalatszerzés, az információszerzés minden lehetősége.
5. Biztosítani az életkori, és teljesítménybeli heterogenitás miatt az egymáshoz való alkalmazkodás, egymás közti kooperáció, segítség, viselkedés és együttélés szabályainak megismerését és elsajátítását.
6. Prevenció, korrekció, kompenzáló tevékenység, hogy a részképesség zavarokkal küzdő gyermekeknek külön segítsége legyen. Az alapfunkción túl vállalt tevékenységek adjanak sajátos arculatot az óvodánknak.
7. Mozcássérült gyermekek számára az iskolai integrált nevelés előkészítése, megalapozása. Önálló hely és helyzetváltoztatás képességének kialakítása, az erre irányuló önálló problémamegoldó képesség fejlesztése. Önálló, aktív részvétel erősítése mozgásos tevékenységek során. -Az ép mozgású gyermekek a mássággal szembeni toleranciájának erősítése, segítőkészség, elfogadás, türelem mint érték felmutatása a nevelési folyamat során.
8. A gyermekvédelmi beavatkozást igénylő esetek kiszűrése, és a megfelelő intézkedés, segítségnyújtás megszervezése.
9. A programunk alkalmazkodik a csoportösszetételhez, az életkori sajátosságokat veszi figyelembe és támogatja az innovatív pedagógiai törekvéseket, alkalmazkodik a képességek egyéni, és életkor-specifikus alakításához.
10. Az óvodapedagógus gondoskodik a gyermeki közösségben végezhető sokszínű, az életkornak és fejlettségnek megfelelő tevékenységről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játék zavartalanságáról. A tevékenységeken keresztül az életkornak megfelelő műveltség tartalmak közvetítéséről, a kisgyermek egészséges fejlődéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.
11. Az óvodáskorú gyermekek testi, lelki szükségleteinek kielégítése, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játéokra.
12. Nemzetiséghez tartozó és migráns gyermekek is igénybe vehetik óvodánkat. Így minden dolgozónak azon kell munkálkodni, hogy a gyermekek kultúráját, anyanyelvét elfogadtassák a csoport tagjaival, megismerjék, befogadják őket.

II.

AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata sz óvodáskorú gyermek testi, lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

1. Az egészséges életmód alakítása,
2. Az érzelmi és erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása,
3. Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

1. Az egészséges életmód kialakítása

Az egészség az óvodáskorú gyermek szomatikus, pszichikus és szociális elégedettségének és harmóniájának meglétét jelenti.

A családból, vagy bölcsődéből érkezett gyermek számára nemcsak a tárgyi környezet, hanem az életritmus is szokatlan az óvodában. Az új környezetben a gyermek gyakrabban betegszik meg, fáradékonyabb, esetleg étvágytalanná válik, idegenkedik az alvástól. Befolyásolja közérzetét, melyre fel kell figyelni.

Az egészséges életmódra nevelés az egészséges életvitel igényének kialakítása, kiemelt jelentőséggel bír.

Célja: A gyermek egészséges életvitel igényének kialakítása, testi fejlődésének elősegítése a káros behatások elleni védekezés képességének kifejlesztése, a védelem biztosítása.

Feladata:

- **rendszeres tevékenységek biztosításával a testi és szellemi fejlődés feltételeinek megteremtése.**
- a szabadidő hasznos eltöltése, szabadban való mozgás - mint az egészségmegőrzés eszköze,
- egészségmegőrző technikák megtanulása, sémák gyakorlása,
- a káros behatások elleni védekezés módjai - környezetvédelem

Az egészséges életmódra nevelés területei:

- 1. gondozás,**
- 2. testi nevelés,**
- 3. pihenés, alvás**
- 4. egészségvédelem, edzés.**

1.1. Gondozás

Célja: A gyermekek egészséges fejlődése körülményeinek megteremtése, segítése, folyamatának biztosítása.

Feladata:

- Az életkori sajátosságnak megfelelő **táplálkozási szokások** kialakítása, a gyermekek egyéni ízlésének ismerete, formálása. Mindezzel lehetőséget teremtünk a gyermekeknek, hogy ismerkedjenek meg a számukra eddig ismeretlen ételek ízével és azok elkészítési módjával. Egészséges étkezési szokások, egészséges élelmek megismertetése.
- étkezéssel vitaminokat, létfontosságú ásványi anyagokat viszünk be a szervezetünkbe, melyeknek szintén **betegségmegelőző szerepük** van.
- Figyelmeztetjük őket az időjárásnak megfelelő, kényelmes **öltözködésre**, a ruhadarabok aktuális használatára, mert betegséget előzhetnek meg a megfelelő öltözködéssel.
- Ismerjük meg, halljanak róla, hogy **higiénéjével** /kézmosás, rendszeres tisztálkodás/ támogatjuk szervezetünket a kórokozókkal szembeni védekezésben, az óvatosság /használjunk zsebkendőt, ne igyunk, együnk mások után!/, pedig segít elkerülni a véletlenszerű fertőzéseket.
- Az eszközök használatával /zsebkendő, higi-kendő, kesztyű/ **védjük saját és mások egészségét.**

A testápolás, öltözködés, táplálkozás szokásrendszere

3-4 éves korban	Segítséggel, az egyéni eltéréseknek megfelelően végezzék a maguk körül adódó tisztálkodási, öltözködési és önkiszolgálási teendőket. Segítségnyújtás: a folyamatos közös tevékenységet, szóbeli magyarázattal kísérve. A szokás szabályrendszer az önállósági foknak megfelelően új kultúra tartalmakkal bővül, naposi munka, megbízások.
4-5 éves korban	Egyre kevesebb segítséggel végezzék a maguk körül adódó tisztálkodási, öltözködési teendőket. A tevékenységek bemutatása rövid szóbeli magyarázattal párosul.
6-7 éves korban	Önállóan végezzék a tisztálkodási, öltözködési teendőket, szükség szerinti segítségadással. A szokás-szabályrendszer kiteljesedik, az önállóság mértékének megfelelően bővül.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyükre teszik azokat. Zsebkendőjüket önállóan használják, köhögéskor, tüsszentéskor egyaránt.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak és vizet töltenek a kancsóból.
- Készségszinten használják a kanalat, villát, kést.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek.
- Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- Segítség nélkül, önállóan öltöznek.
- Ruhájukat ki- és begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- Ruhájukat ízléses, összehajtva a polcukra helyezik.
- Környezetükben igyekeznek rendet tartani.
- Figyelnek saját külsőjükre, megjelenik a szépre való törekvés.

1.2.A testi nevelés

Célja: A testi nevelés célja a gyermek testi szükségleteinek (levegőzés, pihenés, egészséges táplálkozás) természetes mozgásigényének kielégítése, a gyermek egészségének, testi épségének védelme, edzése.

Feladata:

- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- Minél több mozgáslehetőséget adó eszközt biztosítunk, valamint idő és térbeli lehetőséget a szabad mozgásra. Ilyenek a séta, kirándulás, túra, mászás-kúszás-csúszás.
- A gyermek testi képességei fejlődésének elősegítésére, először meg kell ismernie azokat, és változatos fizikai edzési lehetőségeket biztosítsunk, változatos helyszíneken.
- Mindkét csoportszobánk közvetlenül udvarra nyílik, így a mozgáskorlátozott gyermekek is könnyen ki tudnak jutni az udvarra. Az udvaron akadálymentesített, vagyis enyhe mozgássérült gyermekek számára is használható játszótéri eszközöket vannak telepítve, így a közös játék örömét tapasztalják meg.
- A szabad mozgást segítő játékeszközöket szerezzünk be, melyek a természetes mozgásformákat fejlesztik, úgymint: csúszás, kúszás, mászás, természetes járás. (kismotorok, futóbiciklik, trambulín, lábbal hajtható autók, labdák, karikák, egyéb eszközök)
- Fontos, hogy az esetleges balesetek megelőzése érdekében az eszközöket folyamatosan ellenőrizzük és karbantartsuk.
- Napirendünkben a szabadban történő mozgást helyezzük előtérbe.

1.3. Pihenés, alvás

Célja: A nyugodt pihenés, alvás az óvodás gyermek regenerálódását szolgálja. Az egyéni szükségletei, valamint az életkori sajátosságok határozzák meg a pihenés idejét, hosszát. A pihenés – alvás szolgálja egészséges fejlődését.

Feladata:

- A nyugodt pihenésnek, alvásnak a feltételeit biztosítani, úgymint: a tiszta, rendezett környezet, kényelmes fekvőhelyek, a pihenéshez szükséges személyes tárgyak.
- A nyugodt elalvást segítő légkör megteremtése, az óvodapedagógus meséje, megnyugtató jelenléte, esetenként halk zene.
- A biztonságos, szeretetteljes légkör megteremtésével a gyermek napi szükségletének megfelelő pihenést biztosítani.
- Az elaludni nem tudó nagycsoportos gyermekeket a csendes, másokat nem zavaró tevékenységekkel segítjük át az alvási időn, mely számukra aktív pihenést biztosít.
- Megfelelő alvási-pihenési idő biztosítása naponként, - kortól függően -legalább napi 1,5 - 2 óra napközbeni alvást jelentsen egy óvodáskorú gyermek számára.

1.4.Egészségvédelem, edzés

Célja: Az egészséges életvitel, és az aktív életmód igényének kialakítása, valamint a tudatos egészségmegőrzésre nevelés. A káros szenvedélyekkel kapcsolatos felvilágosítás, és ezek tudatos elutasítására nevelés.

Feladata:

- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása. A személyi és környezethigiéné folyamatos ellenőrzése, fenntartása.
- Levegőzés naponta, ha lehet délelőtt és délután is.
- A gondozási, a testi nevelési és a mozgásfejlesztési feladatok megfelelő gyakorlásával, megvalósításával, segítsük elő a gyermek egészségének megóvását.
- Fektesünk nagy hangsúlyt a higiénés szabályok betartására: környezet tisztán tartására, és megfelelő fertőtlenítésre.
- Végezzük a tevékenységeket a szabad levegőn, hívjuk fel a figyelmet a réteges öltözködésre. Szellőztessünk gyakran, a folyamatos levegő csere megelőző hatású.
- Helyezzünk el több zöld növényt a helyiségekben, biztosítsuk a megfelelő páratartalmat a helyiségekben.
- Legyen nyugtató hatású a gyermekek környezetének színvilága.
- A családokban felmerülő káros szenvedélyekről beszéljünk, osszuk meg információinkat a gyerekekkel az egészségkárosító hatásokról.
- Éves rendszerességgel legyen védőnői - orvosi **szűrés**, melyek szervezésében, lebonyolításában az óvodapedagógus, és a konduktor részt vesz.
- Szervezzünk **prevenációs, korrekciós**, fejlesztő tornát (gerinc, lábboltozat erősítő, fejlesztő foglalkozások), a gyermek testi épségének védelme érdekében.
- **A testi képességek fejlődése érdekében a szabadban végezzenek mozgást**, annak biztonságát ellenőrizni kell,

- A biztonsági előírásokat szükséges minden alkalommal ismertetni a gyermekekkel, a betartását ellenőrizni szükséges.
- A levegő, víz, napfény együttes hatása biztosítja a gyermekek testi edzettségét, de figyelni kell a veszélyt jelentő környezeti ártalmak kiszűrésére (sugárzás, magas vagy hideg hőmérséklet, stb.)
- A **környezet védelméhez** és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a **környezettudatos magatartás** megalapozása, a kirándulások, túrák, séták alkalmával valósítható meg. „Csak azt szeretjük, amit ismerünk!” mottó mentén, a megismert környezet védelmét a helyszínen szemlélve lehet leginkább elsajátítani és megérteni.
- A játékos környezetvédelmi akciók, akadályversenyek szervezése, szelektív hulladékgyűjtés, beszélgetések mind folyamatos információ szerzésre adnak lehetőséget.

Az óvodapedagógus tervezésében megjelenik

Az egészséges életmódra nevelés főbb területeinek tervezése az óvodapedagógus ciklikusan visszatérő feladata. A tervezés a bemeneti mérés (gyermek személyi lapja, az előző ciklus értékelése) alapján, az aktuális állapothoz mérten, az elvárható dinamikus fejlődés várható eredményeit célozza meg.

A tervezés helye: Óvodai csoportnapló megfelelő ciklustervében

Értékelése: Az adott ciklus befejeztével a tervezés után.

2. Az érzelmi és erkölcsi nevelés, és a szocializáció

2.1. Érzelmi - erkölcsi nevelés

Erkölcsi kultúraátadás

Óvodánk keresztény világnézeti alapon nevelő intézmény. A Biblia, mint Isten szava, természetes kapcsolódási pont mindenre, ami csak előfordul az óvodában és a családban. Célunk, nem csak a kereszténységgel kapcsolatos tények ismertetése, hanem hogy a gyermekek saját tapasztalatokra tegyenek szert Isten szeretetéből és valóságáról. A keresztény szellemű nevelés során a hangsúlyt a szeretetre, szolgálatkészségre helyezzük. Az életnek mind a negatív, mind a pozitív tapasztalatai révén illusztrálni tudjuk a bibliai látásmód, és a bibliai értékek helytállóságát.

Célja:

Az óvodáskorú kisgyermek óvodai jó közérzetéhez járuljon hozzá az érzelmi biztonság, a derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör, az állandó értékrend. Ezek elengedhetetlenek, mert az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága az *érzelmi vezéreltség*.

Feladata:

- Kedvező érzelmi hatások érik már az óvodába lépéskor,
- a beszoktatás módja a gyermek szükségleteihez igazodjon, legyen olyan társ, barát, esetleg felnőtt, akihez érzelmileg kötődik. Ha egyikre sincs mód, akkor megengedjük, hogy saját kis játékát behozza, ami megnyugtatója.
- A felnőttek és a gyermek, a gyermek és gyermek közötti, és a felnőttek közti kölcsönös elfogadás, jó kapcsolat, pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.

- Az óvodapedagógus meleg szavai, tekintete, gyengédsége elfogadást közvetít a gyermek felé. Szüksége van a felnőtt testközelségére, amely alkalmanként nemcsak dédelgetést, vigasztaló simogatást takar, hanem például befűzi a cipőjét, megkötö a sapkáját, segít le vagy felvenni a pulóverét. Tehát személyesen nyújt segítséget. Csupán ez a tény is kiválthat érzelmeket.
- A gyermekek közösségébe akkor tud hamar és jól beilleszkedni, ha érzi, hogy egyenrangú társ, elfogadják, szeretik, értékes tagjává válhat a közösségnek. Barátokra talál, ismerősöket fedez föl. A feszültségmentes, szeretetteljes felnőtt közösség légkörét ösztönösen megérzi, biztonságban érzi magát ilyen miliőben.
- A tárgyi környezet esztétikája, praktikuma, higiénijája, gyakorlati használhatósága, méretei, színei segítik a gyors alkalmazkodást. **Az** otthonossá tett csoportszoba és a kiszolgáló helyiségek, az óvoda udvara a gyermek egész napi óvodai élettere. Fontos tehát, hogy megnyugtató színeivel hozzájáruljon a szépérzék fejlesztéséhez, a biztonságérzetéhez, és a szabad mozgásteréhez.
- A gyermek testméreteihez igazodó eszközök, bútorok, berendezési tárgyak barátságossá, önállóan használhatóvá teszik számára az életteret.
- Fontos, hogy az óvoda segítse a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, erkölcsi és én-tudatának fejlődését, valamint önkifejező törekvéseinek engedjen teret.
- Vegyék észre társaik szükségait, problémáját, igyekezzenek segíteni ahol lehet, adják oda vagy kölcsön saját játékaikat, engedjék be társaikat a játékokba, együttérzésre, beleérzésre ösztönözzük őket. Legyen fontos számukra mások, a többiek véleménye, de a sajátjukat se értékeljék alul. Mondják el, fogalmazzák meg érveiket, saját véleményük mellett álljanak ki, de tartsák tiszteletben a másokét is.
- Valósuljon meg az önérvényesítés, a konfliktusok megoldásában segítsük a gyermekeket. Érezzék, hogy nem kell feltétlenül „legyőzni” a másikat, a meggyőzés is elegendő mindkét fél számára, hogy érdekei ne sérüljenek. Tanuljanak meg engedni, elengedni dolgokat, megengedni másoknak.
- Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól. Nem vagyunk egyformák, mindannyian különböző tulajdonságokkal rendelkezünk, ettől vagyunk egyediek és értékesek. Isten számára minden ember értékes, máshoz nem hasonlítható.
- Óvodánkban az elfogadásnak óriási szerepe van, hiszen az integrált nevelés alapvető feladata, hogy a befogadásra, elfogadásra neveljen. A másság, az eltérő fizikai állapot nem lehet akadály a két ember közötti barátságban, kapcsolatban. Erre a pedagógus, illetve a felnőttek közösségének személyes példája adhat mintát leginkább.

2.2. Szocializáció

célja: A közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Feladata:

- **Közös programok – élmények** szervezése Kirándulásokon, versenyeken, akadályversenyeken, túrákon való részvétel, színház,- kiállítás,- múzeumlátogatás, közös uszodai, korcsolyázó programok, szánkózás, ugrálóvár, játszótér, stb szervezett programok.
- Szűkebb és tágabb környezet megismerése, amelyek a **hazaszeretetet**, és a **szülőföldhöz** való kötődést mélyítik.
- A gyermek nyitottságára alapozva lehet olyan tulajdonságokat erősíteni, mint az őszinte rácsodálkozás a természeti kincsekre, az emberi környezetben fellelhető jóra

és szépre. A megismerésük kiváltja a **megbecsülést**, főleg, ha a felnőtt környezet ezt közvetíti feléjük.

- Magyarország **természeti és kulturális értékeinek** megismertetése, a tapasztalatszerzés a közeli pátria, és a távolabbi-tágabb környezetben, a gyermek szülőföld élményét gazdagítja.
- Fontos, hogy érezze **hovatartozását**, otthon legyen kis országunkban, értékelje, védje, óvja a műemlékeket, történelmi emlékeket. Ehhez járulnak hozzá **a nemzeti ünnepeink**, melyek jó alkalmak a nemzeti értékek, és kapcsolódó események megismerésére.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus és az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése **modell** értékű **szerepet** tölt be.
- Óvodánk dolgozói elkötelezett keresztyén világnézetű felnőttek, akiknek a közössége magatartásával példát kíván mutatni a gyermekeknek. Az egész óvodai életet úgy szervezzük, olyan programokkal, tevékenységekkel gazdagítjuk mindennapjainkat, melyek közvetítik a gyermekek és a szülők felé is a **keresztyén etikát, a keresztyéni lelkületet**.
- **A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek** esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

1. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek tekintetében a Rózsakerti Baptista Közösség támogatását élvezzük, főleg lelkieken, szükség esetén pedig anyagilag is támaszt nyújt. Szükség esetén hatósági eljárás az SZMSZ szabályai alapján történik.

2. A szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkóztatását szolgáló nevelési feladatok közé sorolható **a zavartalan iskolakezdés biztosítása**.

Az óvoda ezzel kapcsolatos feladatai:

a./ A szociális hátrány megállapítása: a családlátogatás, az anamnézis és a beszoktatás napjainak elemzése alapján

b./ A szociális hátrány mibenlétének megállapítása:

- nem megfelelő anyagi, ill. családi háttér
- nem megfelelő kulturális háttér
- munkanélküli szülők

c./ A csoportokra vonatkozó, minden nevelési év októberében és áprilisában sorra kerülő fejlettségi szint felmérését szolgáló megfigyelések és vizsgálatok gyakoribb elvégzése az érintett gyermekeknél

d./ A felmérések eredményeinek elemzése alapján egyéni nevelési, fejlesztési, ill. felzárkóztatási terv készítése, mely az érintett gyermekek esetében mindenkor tartalmazza az érintett területeken, (szokás és szabályrendszer, játék, munka, tanulás, általános- és részképesség-fejlesztés, testi, ill. egészségvédelmi fejlesztés és nevelés, szocializáció, tanulási képességeket meghatározó pszichikus funkciók, valamint akarati és pszichikus képességek) a fejlesztés rövidebb és hosszabb távú célját, eszközeit és módszereit.

e./ A hátrányos helyzetű gyermekek kiemelt kezelése, a gyermekek fejlesztése és foglalkoztatása során differenciált feladatadás.

f./ Gyermekvédelem

A gyermekvédelmi törvény értelmében a közoktatási intézmények, különösen a nevelési-oktatási intézmények, a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat látják el. A gyermekvédelem jogi hátterének teljességét a szociális törvényben található szabályozások jelentik. A gyermekvédelem szorosan kapcsolódik a nevelési-oktatási intézmények pedagógiai tevékenységéhez.

Mindez összefügg azzal, hogy az óvodában olyan légkört kell kialakítani, amely eleve kizárja annak a lehetőségét, hogy bármely gyermek, bármely oknál fogva hátrányos, kizáró helyzetbe kerüljön. A pedagógiai tevékenységgel szemben támasztott alapvető követelmény, hogy minden gyermek részére biztosítsa a fejlődéshez szükséges feltételeket, lehetőségeket.

Elvek: A gyermekvédelem összetett tevékenység. Szemléleti alapja a személyiségfejlődés egészségét segítő pedagógiai szemlélet. Csak az a gyermekvédelem lehet esélyes, amelyik a helyi körülmények, és az ezekből kialakuló helyi problémák ismeretére építi stratégiáját, intézményrendszerét és módszereit. A titoktartási kötelezettség minden családot érintő kérdésben érvényesül.

Az óvodai gyermekvédelem célja: A prevenció, illetve segítségnyújtás a veszélyeztetettség megszüntetésében és együttműködés a különböző szakemberekkel.

Feladata:

- A gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése,
- Gyermekvédelem önmagában nem létezik, a megoldás keresése és a beavatkozás nem összpontosíthat kizárólag a gyermekekre. A gyermeket a családjával együtt kell védeni, tehát családgondozást kell alkalmazni.

Az óvodavezető gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatai:

- A gyermekek mindenek felett álló érdekeinek az érvényesítése és az érvényesülés ellenőrzése.
- A nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtése.
- A gyermekbalesetek megelőzése.
- A gyermekek rendszeres egészségügyi vizsgálatának megszervezése.
- A vezető felelőssége, hogy minden ötödik életévét betöltött gyermek a jegyző tájékoztatása alapján óvodába kerüljön
- Szükség esetén a családon belüli szociális körülmények figyelembevételével tegyen javaslatot a család bevonására a szociális segélyezettek körébe.
- Segítse elő a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, és járását.
- Az óvodai dolgozókat hivatali titoktartási kötelezettség terheli (a technikai személyzetet is) betartatása vezetői feladat.
- Segítse elő az óvodai dolgozók személyiségfejlesztő tréningeken való részvételét.

Az óvodapedagógus feladata:

- Családlátogatás alkalmával ismerkedés a család szociokultúrájával, nevelési elveivel. Ezeknek ismeretében a család a gyermek tiszteletben tartása mellett a családi nevelés erősítése a gyermek iránti felelősség ébredésére, irányuló magatartás. A prevenció elsődleges feladat.
- Az első negatív jeleket kell az óvónő, konduktornak észrevennie és a szülőkkel való jó viszony alapján életvezetési, pedagógiai tanácsokkal elejét venni a súlyosabb probléma kialakulásának.
- A problémákat, hátrányos helyzet okozta tüneteket ismerje fel, ha szükséges szakembert hívjon segítségül.

- Feltáró munka után készítsen tervet a kompenzálásra.
- Szervezze meg a felzárkóztatást
- Segítse elő, illetve valósítsa meg a tehetség gondozást.
- Vegyen részt az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában, szükség esetén javasolja a soron kívüli szűrést.
- Kísérje figyelemmel a gyermekek rendszeres óvodalátogatását, szükség esetén a hiányzást jelezze.
- A családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően, különböző támogatásokhoz való hozzájutás javaslatával segítse elő.
- Minden rendelkezésre álló eszközzel segítenie kell a gyermek, családban történő felnevelését.
- Az óvónő, konduktornak jelzési kötelezettsége van, ha azt tapasztalja, hogy a gyermek emberi méltósága sérül, mert bántalmazták, (fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal), vagy elhanyagolják.

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Rendszeresen figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását, a helyi önkormányzat kapcsolódó rendeleteit, és azt az óvodavezető, illetve kollégái tudomására hozza.
- Az intézményben, jól látható helyen kifüggeszti a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézmények címét, telefonszámát.

a./ A veszélyeztetett, hátrányos helyzetű gyermekekkel összefüggő feladatok:

- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek nyilvántartásba vétele;
- A veszélyeztetettség típusának, súlyának mérlegelése; egyeztetés a gyermekjóléti szolgálattal, a gyermekvédelmi koordinátorral; a szociális ellátások számbavétele;
- Tanácsadás szülőknek.

b./ Az intézmény valamennyi gyermekével kapcsolatos feladatok:

- Általános prevenciós tevékenységek, az óvodást körülvevő szociális-társadalmi környezet függvényében;
- A szociális ellátások számbavétele;
- Minden esetben a gyermekek érdekeinek képviselője!

c./ A nevelőközösségben végzendő feladatok:

- Együttműködés és szemléletformálás;
- Tanácsadás;
- A nevelőtestületi értekezleten való aktív részvétel;
- Szakirodalom ajánlás.

d./ A szülők körében végzett feladatok:

- Együttműködés és szemléletformálás;
- Tanácsadás;
- Családlátogatás (esetenként);
- Szülői értekezleteken, fórumokon való aktív közreműködés;
- Előadások szervezése.

e./ Önálló feladatai:

- A külső intézményekkel való kapcsolattartás (gyermekjóléti szolgálat, nevelési tanácsadó, orvos, védőnő); Nyilvántartás;
- Ismertető, szóróanyagok gyűjtése, készítése;
- Pályázat, továbbképzés.
- A gyermekvédelmi felelős munkáját minden évben értékelni kell, ügyeinek intézéséről folyamatosan beszámol az óvoda vezetőjének.
- **Az integrált nevelés** megvalósítása éppoly nehéz, mint amennyire nemes feladat, ezért a gyermekek egyénenként változó testi és lelki szükségleteit különösen fontos szem előtt tartani.

A speciális területek több tekintetben is érintik óvodánkat. A **mozgáskorlátozott, mozgássérült** kisgyermek tekintetében a konduktor óvodapedagógus alkalmazása előírás. A rehabilitációs szakértői feladatokat az országos szerv látja el, itt az iskolaérettségi vizsgálatokra és a speciális megsegítésre vonatkozó vizsgálatok elvégzését kell érteni. A Nemzetközi Pető Intézettel való folyamatos kapcsolattartás segíti a magas színvonalú konduktív pedagógiai munka megtartását és fejlesztését.

Az alábbi táblázat egy rövid összefoglalás az integráció előnyeiről-hátrányairól²:

Az integráció előnyei-hátránya az ép mozgású gyermek számára

<u>Előny</u>	<u>Hátrány</u>
Beépül a másság tapasztalata	A sérültség látványa frusztrációt jelenthet számára
Segítőkésebb, elfogadóbb lesz	

Az integráció előnyei-hátrányai a mozgáskorlátozott gyermek számára

<u>Előny</u>	<u>Hátrány</u>
Szocializációja magasabb szintet ér el	Azonnal szembesül másságával
Konfliktuskezelő stratégiákat sajátít el	
Megtanul „harcolni”	Kirekesztődhet

Az integráció sikeres megvalósulásához fontos az érzelmi biztonságot nyújtó otthonos, derűs, szeretetteljes légkör megteremtése.

² Fatalin Andrea: A Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált neveléséről – szülőknek, Budapest, 2004. március

A családi nevelés kiegészítése, a gyermek szocializációjának segítése. Az alapvető erkölcsi normák és tulajdonságok kialakulása, amelyek az együttéléshez szükségesek.

Az integráció feladatai:

- Érzelmi biztonságot nyújtó környezetben a gyermek életrendjének és közös tevékenységeinek megszervezése, amelyben a társas kapcsolatok alakulnak.
- Szokás- és szabályrendszer kialakítása, amely a gyermek fejlettségéhez alkalmazkodik.
- Ismétlődő, közös, örömteli tevékenységek szervezése, amely nevelésünk hagyományrendszerébe épül, és mélyíti az összetartozás élményét.
- A gyermekek elé olyan óvónő, konduktori, modell állítása, amely példaképként szolgál, és közvetíti azon erkölcsi tulajdonságokat, amelyek az együttérés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség, a másság iránti megértés kialakulását segíti a gyermekben.
- Társas kapcsolatok alakulásának segítése gyermek - gyermek, gyermek - felnőtt viszonylatban. A gyermekcsoportokban kialakulnak az együttélés szabályai, amelyekhez igazodik az egyén. Alkalom nyílik az egymáshoz viszonyításra, amely szükséges a valóságos énkép kialakulásához, az „én-határok” megtapasztalásához.
- A tehetség felismerése fontos számunkra, a **tehetséggyanús gyermekek** teljesítményét folyamatosan figyelemmel kísérjük, és tehetségének kibontakozását differenciált feladatadással segítjük.

Az óvodapedagógus tervezésében megjelenik

Az érzelmi és erkölcsi nevelés, és szocializáció főbb területeinek tervezése az óvodapedagógus ciklikusan visszatérő feladata. A tervezés a bemeneti mérés (gyermek személyi lapja, az előző ciklus értékelése) alapján, az aktuális állapothoz mérten, az elvárható optimális fejlődés várható eredményeit célozza meg.

A tervezés helye: Óvodai csoportnapló megfelelő ciklustervében

Értékelése: Az adott ciklus befejeztével a tervezés után.

3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés, nevelés

3.1. Az anyanyelvi nevelés

Valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósuló feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

Célja: Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés. Közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére törekszünk. A gyermek tanulja, gyakorolja, ismerje meg, tudja használni anyanyelvét.

Feladata:

- Közvetlen beszédfejlesztésre használjuk az anyanyelvi játékokat, ide tartoznak a népi eredetű ringatók, mondókák, találós kérdések, nyelvtörők, hangutánzók.
- Ezek segítik a szókincs bővítését, a mondatalkotást, összefüggő beszéd, párbeszéd fejlesztését.
- Az artikuláció, hangerő, beszédritmus fejlesztésére jó gyakorló alkalmak.
- A gyermeki kíváncsiság, érdeklődés (életkori sajátosság) a legjobb alap arra, hogy tapasztalatokat szerezzen az őt körülvevő világról. Egyéni érdeklődése, irányultsága a már meglévő tapasztalatokra, élményekre, és ismereteire épül, és ezek segítenek

abban, hogy a változatos tevékenységek során további élményekhez, tapasztalatokhoz, információkhoz jusson az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

- Óvodánk ezért szervezett programokon keresztül a használja ki a lehetőségeket és minél több információval akarjuk gazdagítani a gyermek meglévő ismereteit.

Az óvónő, konduktor, konduktor feladata, modell-szerep:

- Hibátlan, gazdag, árnyalt, szép beszéd,
- jó kérdések feltevése, átélés, szemléletesség,
- a magyar nyelvnek megfelelő lendület és hangsúly, tiszta artikuláció
- A különböző tevékenységekből adódó lehetőségek felhasználása: új fogalmak, szókincs-bővítés, mondataalkotás, folyamatos-összefüggő beszéd,
- helyes légzés, értelemszerű tagolás, mondat típusok,
- beszédfigyelem, beszédmimika, tiszta ejtés, jó artikuláció,
- magyaros hangsúlyozás, csoportos beszélgetés, metakommunikációs elemek.
- A beszéd észlelést, értést, produkciót, a beszédszervek ügyesítését, a hangzók tiszta ejtését és elkülönítését célzó anyanyelvi játékok tervezése és alkalmazása.
- Kommunikációt és önkifejezést fejlesztő játékok szervezése, tervezése és alkalmazása, irányítása.
- Felmérés gyermekeként: megfigyelés, irányított helyzetek, beszélgetés kezdeményezése,
- célzott - egy bizonyos anyanyelvi fejlettségi szintre utaló szimulációs játékok alkalmazása stb. A következő területekre összpontosítva:
  - beszéd értés
  - beszéd produkció
  - beszéd észlelés
  - beszédszervek állapota
  - hangzók képzése
- A felmérés eredményeiből kiindulva állítja össze az óvónő, konduktor a fejlesztés tartalmát képező gyakorlatokat, játékokat, és gyermekeként a gyermek fejlődési szintjéhez igazodva alkalmazza a következőket:
- játékos gyakorlatok a beszéd értés fejlesztésére,
- a beszédprodukció fejlesztése - beszéd és kommunikáció, szókincs, fogalomértés, mondataalkotás, - beszéd és gondolkodás,
- a beszédészlelés fejlesztése,
- a hangképző és egyéb beszédszervek ügyesítése,
- a hangzási analízis- és szintézis fejlesztése - keresztcsatornák, auditív zártság, auditív ritmus, auditív emlékezet, hangtani kódolás.

A fejlődés várható jellemzője óvodáskor végére:

- a gyermek a beszédre figyel, érti,
- szókincsse megfelelő ahhoz, hogy saját gondolatait, érzelmeit kifejezze,
- képes összefüggően, összetett mondatokban beszélni,
- légzéstechnikája jó,
- beszédfigyelme kialakult

- képes a feltett kérdésre értelemszerűen válaszolni,
- a hangzókat tisztán ejti,
- auditív és verbális emlékezete jó,
- a magyar nyelvnek megfelelő ritmusban, lendülettel és hangsúllyal beszél,
- kialakult az auditív zártság, az auditív ritmus, hangzókat képes kiemelni, elkülöníteni.

3.2. Az értelmi nevelés további feladatai:

Célja: A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek *rendszerzése*, újabb tapasztalatok, ismeretek szerzése, a megszerzett *ismeretek használata* a tevékenységekben és a szimulált, vagy spontán élethelyzetekben.

Feladata: Az értelmi képességek fejlesztése,

úgy mint: érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás.

Színterei:

- a spontán és tervezett-szervezett tevékenységek,
- a tanulási folyamat teljes terjedelmében,
- az óvodai élet minden területén, mely a gyermek napirendjében megjelenik.

Az óvodapedagógus, konduktor feladata:

- tudatos megfigyelés,
- tevékenységek irányzott cél szerinti irányítása,
- konkrét, tanulási helyzetek alakítása,
- gyermekenként személyre szabott célokat tűz ki,
- a gyermeki készségéhez, képességéhez viszonyít
- egyéni eszközök és feladatok hozzárendelésével.

Az óvodapedagógus tervezésében megjelenik

Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés főbb területeinek tervezése az óvodapedagógus ciklikusan visszatérő feladata. A tervezés a bemeneti mérés (gyermek személyi lapja, az előző ciklus értékelése) alapján, az aktuális állapothoz mérten, a következő ciklus végére elvárható optimális fejlődés eredményeit célozza meg.

A tervezés helye: Óvodai csoportnapló megfelelő ciklustervében

Értékelése: Az adott ciklus befejeztével a tervezés után.

III.

AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

1. Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában **a gyermek** áll.

A nevelés alanya, résztvevője, hasznosítója, alakítója. Saját személyével kapcsolatos információkhoz jut, a megítélésére vonatkozó közösségi vélemény segíti abban, hogy elhelyezze magát a közösségen belül. Itt érti meg saját értékeit, esetleg hiányosságait, kipróbálhatja magát, közölheti magát, barátokra tesz szert és közben megtanul alkalmazkodni egy addig idegen környezetben. Mivel két óvodai csoport működik, ezért megközelítőleg azonos arányban osztjuk el a gyermekeket, úgy, hogy korban egymáshoz közel állók kerüljenek egy csoportba. Mivel 3-4 mozgássérült kisgyermeket vehetünk föl, az elosztásuk arányaiban megközelítőleg azonos csoportonként (2-2, vagy 2-1 fő)

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője **az óvodapedagógus**.

A nevelést tudatosan irányító döntésképes felnőtt személy, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek, a gyermekcsoport életére döntő hatást gyakorol. Mivel munkaeszköze a saját személyisége, ezért fontos, hogy óvodánkban újjászületett, keresztyén elkötelezettségű óvodapedagógusok dolgozzanak.

A gyermekek számára minta, követendő példa az óvodapedagógus, ezért elfogadó, segítő, támogató beállítottságúnak kell lennie.

Ugyancsak személyiségével nevelő hatást vált ki a csoportok napi tevékenységének zavartalanságát biztosító **dajka**, aki fizikális segítséget nyújt a pedagógus munkájában. Nagymértékben hozzájárul az eredményes óvodai neveléshez.

Óvodánkban a **konduktor óvodapedagógus** végzi a mozgássérült kisgyermek fejlesztését, az önálló életvitelre neveléshez nyújt elengedhetetlen segítséget. A napi önellátó fizikális tevékenységek elvégzésében ad praktikus útmutatást, javítja a hibás (vagy hibásan rögzült) mozgásokat, a mozgást segítő eszközök helyes használatára neveli a gyermekeket.

Migráns gyermekek is igénybe vehetik óvodánkat. Így minden dolgozónak azon kell munkálkodni, hogy a gyermekek kultúráját, anyanyelvét elfogadtassák a csoport tagjaival, megismerjék, befogadják.

2.Tárgyi feltételek

Óvodánk az **alapvető eszközök**kel, berendezési tárgyakkal rendelkezik. Egyedi tervezésű és kivitelezésű csoportszobai bútoraink vannak, melyeket lakberendező tervezett, speciális kívánásaink szerint és igazodva a termék adottságaihoz.

Az **óvoda udvara** megfelelő minőségi tanúsítvánnyal rendelkező játékokkal van felszerelve. Az udvari, helyhez nem kötött játékeszközök tárolására nagy pince áll rendelkezésre.

Eszközeink kiegészítéséhez, vagy pótláshoz a következő feltételeket tartjuk fontosnak:

- a pedagógiai programunk megvalósításához kompatibilis legyen,
- szolgálja a gyermekek biztonságát - feleljen meg a biztonsági előírásoknak,
- legyen számukra kényelmes, esztétikus,
- feleljen meg változó testméreteiknek, tárolása ne okozzon gondot,
- biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését,
- tegye lehetővé mozgás- és játékigényük kielégítését,
- színeiben, formájában, anyagában harmóniát árásson,
- legyen gazdaságos (reális ár, tartósság).

A **gyermekek által használt eszközök**et, tárgyi felszereléseket számukra elérhető módon helyezük el a csoportszobák külön ilyen célra tervezett szekrényeiben, polcain. Csak olyan eszközök kerülhetnek ide, amelyek használata nem igényli a felnőtt jelenlétét. Bármilyen veszélyt rejtő eszközt zárt szekrényben kell tárolni és felnőtt felügyelete nélkül nem használhatják a gyermekek (festékek, ollók, sportszerek, szűrő-vágó eszközök, stb.)

Az **óvodapedagógus**-pár eldöntheti, hogy a megfelelő méretű íróasztalt a csoportszobában helyezi-e el, vagy más módon tárolja a csoport okmányait, kötelező jellegű nyomtatványokat, írószereket személyi lapokat, és szakmai eszközeit. A **nyugodt, felkészüléshez a munkakörülmények** biztosítottak, külön szoba áll rendelkezésre, ahol a másnapi felkészülést zavartalanul végezheti. Személyi számítógép és nyomtató szintén itt található.

A Pillangó Óvodában **dolgozók**nak az óvodaépületben kialakított nevelői szoba, torna szoba, internet elérhetőség, öltöző, fürdőszoba biztosítja a **megfelelő környezetet**.

A **szülők** mint nevelési partnerek részt vesznek az életünkben, ehhez **fogadásukra** a lehetőség és a feltételek biztosítottak. Alkalmos helyiség a vezetői iroda, az „ifiterem”, vagy az óvónői szoba.

3. Az óvodai élet megszervezése

3.1. A csoportszervezés elvei

A Pillangó Keresztény Óvoda csoportjai vegyes életkorú gyermekekből állnak, mozgássérült és ép mozgású gyermekek alkotják. Két különálló csoportszobában, közel azonos létszámban foglalkoztatjuk a gyermekeket. A jelentkező és felvételt nyert gyermekek elosztása úgy történik, hogy a korban közelebb állók alkotnak egy csoportot, vagy mérlegelés tárgya lehet az is, hogy a testvér, vagy ismerős, barát közelségébe kerüljön a gyermek. A döntés mindig az egyedi szükségletek figyelembe vételével történik.

3.2. Beszoktatás

Az ismerkedés az óvodai élettal a biztonság megalapozása. Szeretetteljes légkörben a gyermekek fogadása oly módon, hogy az elválás a szülőtől egyre zökkenő mentesebbé váljon. A szeparációs szorongás oldása, gyermek - szülő biztonságérzetének folyamatos erősítése. Általában 1 - 2 hónapos időszak. Egyéni eltéréseket figyelembe kell venni.

A középső és nagycsoportban a visszaszoktatással kezdődik a tanév, biztonságot nyújtó légkör megalapozásával. A csoportszobák felfrissülnek az új - a korcsoportnak megfelelő - játékhelyek kialakulásával és a játéktár bővítésével. Fontos szerepet kap az egymás iránti érdeklődés, a csoporttársak várása, a nyári szünetről visszatérő gyermekek szeretetteljes fogadása.

Azoknál a mozgássérült gyermekeknél, akik először részesülnek *konduktív nevelésben*, javasoljuk, a szülő/szülők napirendben való aktív részvételét a csoportban legalább egy hétig. Ezalatt főleg a szülő tanítása történik, miként segítheti gyermekét, játék, vagy önkiszolgálási teendők végzése közben úgy, hogy a gyermek a lehető legminimálisabb segítséget kapja. A csoportban töltött egy hét jó alapja lehet a mozgássérült gyermek egyéni fejlesztési tervében megfogalmazott célok, feladatok megértésének.

3.3. Ünnepek, hagyományok

Szerepe az óvodai életben: az egyén fontosságának, csoporton belüli helyének erősítése, közös, különleges élmény átélésének biztosítása, amelyben a hagyományok, ünnepi szokások megismerése érvényesül. Az ünnepi hangulat erősítését az egész óvodában megfelelő díszítéssel fokozzuk.

Személyes jellegű ünnepek	Csoportos, és nemzeti ünnepek	Egyházi ünnepek
<ul style="list-style-type: none"> - Születésnapok, - Mikulás - Anyák napja	<ul style="list-style-type: none"> - Tél búcsúztató - Mesterségek napja - Március 15. - Pillangó nap – - Gyermeknap	<ul style="list-style-type: none"> - Karácsony - Húsvét - Pünkösd - Hálaadó nap

Kerületi szintű programok:

- játékos sportnap,
- gyermekműsorokon való részvétel, (gyermek + szülők + óvónő + konduktor)
- közös programja.

Keresztény hitvilág megjelenése a programokban:

- Bibliai történetek megismerése, változatos, játékos formában,
- Az közös imádkozás átélése, az ima: beszélgetés Istennel a személyes kéréseinkről, hálaadásainkról,
- Baptista hagyományok és szokások megismerése: pl. bemerítkezés, tanítás,
- vasárnapi iskola, táborozás, stb.

3.4. Szokás- és szabályrendszer

Az ésszerű kereteket adó szokás- és szabályrendszer biztonságérzetet ad a gyermekeknek. Az óvodapedagógus és konduktor közötti összhangot, egyező nevelői hatás megteremtését jelenti. A szokás- és szabályrendszer a nevelési év elején kerül meghatározásra, a csoportokba felvett gyermekek kor szerinti arányától függően.

Alapja: a csoport összetétele, fejlettségi szintje, a feladatok és tevékenységek rendszere, amelyet a csoportban meg kívánunk valósítani.

A szokás- és szabályrendszer napirendkövető. Tartalmi elemei mindazok az elvárások, amelyek az egészséges életmód, a társas kapcsolatok, a játék, a tanulás, a tevékenységek területén, szokásként, mindenkire vonatkozó szabályként jelennek meg az óvodai életben.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez, mindezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra,
- a gyermekeknek igényévé válik a helyes viselkedés és a szokás szabályrendszer betartása,
- egymást figyelmeztetik a szabályok betartására,
- a felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival,
- a gyermekek, ha az óvodán kívül találkoznak, szeretettel köszöntik egymást,
- a csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják, igényükké válik a tevékenységekben való részvétel és együttműködés,
- a tevékenységeket türelmesen, a megbeszéltek alapján befejezik. Képesek nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatják a felnőttek, gyermekek közléseit.

Az **óvodai élet szervezettsége** nyomon követhető a legkisebb szervezési egységtől elindulva az egyre nagyobbig, így áll össze az a váz, mely hordozza az óvodai nevelés pedagógiai programját.

A növekvő lépték így: a napirend, > a heti-rend, > nevelési ciklusok (egy vagy két hónapot felölelő nagyobb nevelési egység), > éves munkaterv > helyi óvodai pedagógiai program, mint hosszú távú cél.

3.5. A napirend kialakítása:

Célja: a gyermekek mozgásigényének figyelembe vételével, az óvodai tevékenységek elrendezése úgy, hogy a gyermekcsoport összetételének megfelelően. Biztosítani az elegendő időt az önkiszolgálási teendőkre (étkezés, öltözködés, WC használat) . Óvodánkban különösen fontos figyelembe venni, hogy a mozgássérült gyerekek helyváltoztatására elegendő idő jusson. Ezt fontos jól átgondoltan megszervezni, ahhoz, hogy a mozgássérült gyermeknek legyen módja alkalmazni a tanult helyváltoztatási módokat, ám az ép mozgású gyermekeknek ne kelljen túl sokat várniuk társaikra.

A napirend alakítását befolyásoló tényezők:

- A gyermek egészséges fejlődéséhez a napirend biztosítja a feltételeket.
- **A napirend** igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez.
- A szülők által megfogalmazott igények, a gyermekek egyéni szükségletei, a helyi szokások befolyásolják napirendünket.
- A rendszeresség és a megszokott ismétlődő napirendi pontok a gyermek számára érzelmi biztonságot nyújtanak, segítenek eligazodni az időben, támpontot adnak.
- Ezzel együtt mégis rugalmasan kezeljük, mert pontosan a gyermek igényeihez kell alkalmazkodnia.

Legfontosabb támpontok az óvodába érkezések, az étkezések időpontja, a pihenés és a távozás az óvodából. A többi tevékenység viszonylagos.

A napirend feladata:

- a gyermek egészséges fejlődésének biztosítása, megfelelő időkeretek megjelölésével, időbeni támpontok biztosítása az állandóság érzése kialakításához.
- visszatérő ismétlődések szervezése az érzelmi biztonság megteremtésének érdekében.

Tev. sorsz.	Időkeret	Tevékenységek
1.	7,00 – 8,15 h	Gyülekező, szabadon választott tevékenység, játék
2.	8,15 -8.30 h	Mindennapos testnevelés
3.	8,30 – 9,00 h	Tisztálkodás – Reggeli
4.	9,00 -10,00 h	Konduktív fejlesztés, játékos tevékenységek (kötetlen foglalkozásba ágyazott tanulás)
5.	10,00 – 11,35 h	Levegőzés, játék a szabadban
6.	11,35 – 12,00 h	Öltözködés, tisztálkodás, készülődés az ebédhez
7.	12,00 – 12,30 h	Ebéd
8.	12,30 – 13,00 h	Tisztálkodás, készülődés a pihenéshez

9.	13,00 – 15,00 h	Csendespihenő
10.	15,00 – 15,30 h	Uzsonna
11.	15,30 – 17,00 h	Kötetlen – szabad játék a szabadban, vagy a csoportszobában

3.6. A hetirend kialakítása:

A hetirend a hét napjain végzett, tervezett tevékenységeket rendje. Mivel az óvoda projekt-módszerrel dolgozik, a hét napjai közül a testnevelés foglalkozást végezzük fix napon. Az előre – a tanév elején – meghatározott napon kerül sor erre a kötelező foglalkozásra.

Az óvodás gyermek lételeme a játék, ezért a többi napokon a játéka a vezető szerep. Játékba ágyazott a tanulási folyamat, az információk közvetítése, átadása, a játékon, mint módszeren és eszközön keresztül jut el a gyermekhez.

A gyermekek játékához kapcsolódva vezeti be az óvodapedagógus az előre kidolgozott projektet, mely teljes körben felöleli az összes óvodai tevékenység, projekthez fűzhető anyagát. A projekt témáját komplex módon dolgozza föl, a kompatibilis részeket kiemelve. Az anyag kiválasztását a gyermekek spontán tevékenységei határozzák meg.

A projekt téma tervezésénél legfontosabb szempont, -mint egyfajta gyökér- az adott évszak, a hozzá kötődő egyházi ünnep, és az ünnephez köthető bibliai történetek. Ezekből ágaznak ki a környezet tevékeny megismerésének tapasztalatai, a gondolkodtató tevékenységek, úgymint matematikai ismeretek alkalmazása, a környezetről szerzett információk, és mint a fa koronája, a művészetet képviselő: ábrázolás, mese-vers, énekzene.

A bibliai történetre épülő projekt feldolgozása megtörténhet egy hét alatt, de nagyságától és az érdeklődéstől, a bővíthetőségtől függően 2 hetet is betölthet. A gyermekek érdeklődésének és információinak bősége, és az óvodapedagógus széles tájékozottsága, találékonysága határozza meg, kimeríti-e a témát.

(Például: a projekt címe NOÉ BÁRKÁJA

ideje: őszi esőzések ideje – október, november

beépíthető az összes őszelel kapcsolatos anyag, melyek állatokkal, növényekkel, emberekkel kapcsolatosak.)

3.7. A gondozás

Célja: A gyermek komfortérzetének biztosítása, melynek révén kellemes, nyugodt, biztonságos környezetben, jó közérzettel, örömmel tevékenykedik.

Az életkori sajátosságnak megfelelő táplálkozási szokásokat, személyi higiénié biztosítását takarja. Mindezzel lehetőséget teremtünk a gyermekeknek, hogy ismerkedjenek meg a számukra eddig körülményekkel, alkalmazkodjanak hozzá és minden segítséget megkapjanak a felnőtt környezettől ehhez.

Feladata:

- **betegségmegelőző** – szokásalakító - felvilágosító
- Segítjük őket az **öltözködés**ben,
- A személyük körüli **higiénés szokások kialakulásához gyakorlásához kapnak segítséget** /kézmosás, rendszeres tisztálkodás/ támogatjuk szervezetünket a kórokozókkal szembeni védekezésben, az óvatosság / tanítjuk a zsebkendő használatát, az egészségügyi szokások megszilárdulását.
- Az eszközök használatára /zsebkendő, hygi-kendő,/ **saját és mások egészségének védelmére neveljük.**
- *Nemcsak testi nevelés és gondozás folyik, hanem lelki gondozás is, melynek eredménye a mentál-higiéné. Egészséges emberi kapcsolati mintákat közvetítünk, illetve támogatunk.*

A gondozás az egész óvodai életet átszövi. Az óvodapedagógus és a gondozást végző munkatársak a gondozás folyamatában is nevelnek. Emberi kapcsolataik épülnek a gyermekkel, akiknek önállósága fejlődik közben.

Kialakul egyfajta bensőséges gyermek-felnőtt kapcsolat. A felnőtt mintát ad, tanítja és gyakoroltatja a napi élethez szükséges szokásokat, melyek egy része az óvodáskor végére szükségletté válhat.

A gondozásban nemcsak az óvodapedagógus, hanem a nevelést közvetlenül segítő dajka is részt vesz, hiszen a higiénés ellátást közvetlen ő segíti.

óvodapedagógus tervezésében megjelenik

A gondozás főbb területeinek tervezése az óvodapedagógus ciklikusan visszatérő feladata. A tervezés a bemeneti mérés (gyermek személyi lapja, az előző ciklus értékelése, megfigyelés) alapján, az aktuális állapothoz mérten, az elvárható optimális fejlődés várható eredményeit célozza meg.

A tervezés helye: Óvodai csoportnapló megfelelő ciklustervében.

Értékelése: Az adott ciklus befejeztével a tervezés után.

4. Az óvoda kapcsolatai

4.1. Az óvoda és a család

Az együttműködés alapelvei:

- Az óvodai nevelés a családdal együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Az óvoda csak a családdal együtt, a családi nevelés funkcióját erősítve tudja nevelő szerepét betölteni.
- Az együttműködés a kölcsönös bizalmon és segítségnyújtáson alapszik.
- A gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében a korrekt tájékoztatás mind az óvoda, mind a család részéről elengedhetetlen.
- A nevelés módja családonként különböző. Az óvónő, konduktor minden egyes családdal külön találja meg a kapcsolatteremtés, az együttműködés és a segítség legmegfelelőbb módját.
- A családban végbement működésbeli változások következtében egyre több feladat hárul az óvodára, a fejlődésben történő lemaradások és a családi nevelésben felmerülő hiányok pótlására és helyesbítésére.

Az együttműködés tartalma:

A családok szociális helyzetének figyelembevétele. A család hatásának döntő szerepe van a gyermek egészséges testi, érzelmi és értelmi fejlődésében. Az óvodás gyermek fejlődését az otthon érzelmi biztonsága alapozza meg. Az óvodában megismerik a társas viselkedés alapvető mintáit, szerepeit. Fontos, hogy az óvónő, konduktor megismerje a családra jellemző főbb tudnivalókat, úgymint:

- a gyermekek testvérsorban elfoglalt helye,
- csak az egyik szülővel, vagy a szülők egyikének új házastársával (pl.: nevelőapával), esetleg féltestvérekkel is együtt élnek,
- a szülők nevelési célkitűzései,
- rideg, elutasító szülői magatartás.

Az óvodás gyermek magával hozza a családban kialakult szokásokat, értékeket, viselkedést, érdeklődési kört. Magatartását, érzelmi életét később a családtagokat összekötő kapcsolatrendszer, a család életmódja, annak nevelési stílusa, pedagógiai kulturáltsága alapvetően alakítja.

A kapcsolattartás módja, formái:

Az óvónő, konduktor a maga valóságában tájékoztassa a szülőket. Tisztelje érzelmeiket, mindig tapintatosan és segítőkészséget kifejezően nyilvánuljon meg. Az óvónő, konduktor mindig a szülőkkel megbeszélve tegye meg javaslatait, az ő véleményüket, gondjaikat is hallgassa meg, hogy a megoldást közösen kereshessék - a szülő bírasson az óvónő, konduktor diszkréciójában. Fontos, hogy az óvónő, konduktor elsősorban saját példájával hasson a szülőre, pl.: ahogyan ő szól a gyermekhez:

- anyás beszoktatás - a szülő megismeri az óvodai életet, szokásokat, és mintát kap gyermeke neveléséhez. Különbséget kell tennünk a családból, bölcsődéből vagy más közösségből érkező gyermekek között. A beszoktatás lényeges, mert minden esetben új környezettel, emberekkel, szokásokkal találkozik a gyermek. A beszoktatás a későbbi közösségi életet is meghatározhatja. A család legfontosabb információ forrása az óvodáról a gyermek hangulata, benyomásai, tapasztalatai.
- a naponkénti párbeszéd pillanatnyi lehetőséget ad a kölcsönös érdeklődés kifejezésére, tájékoztatásra. A szülő jelenléte a csoportban a családi és óvodai környezet összekapcsolását fejezi ki - sajátos esete a nyílt napon való részvétel.
- a fogadóóra alkalmas a felmerülő gondok négyszemközti megbeszélésére
- szülői értekezletek alkalmával a szülők megismerkednek az óvoda rendjével, elvárásaival, feladataival, elmondhatják gondjaikat, javaslataikat. Egyes programok szervezése a szülők aktív bevonásával történik pl.: egy nagyobb séta. Az óvoda és a szülők együttműködésének erősödését segíti bekapcsolódásuk egy-egy ünnep lebonyolításába. Az ünnepi előkészületekhez hasonló együttműködés a közös munkadélutánok rendezése, amely szintén megfelelő alkalom egymás jobb megismerésére.
- a szülői munkaközösség - nemcsak koordináló, hanem kezdeményező is a folyamatos együttműködés elősegítésében.

4.2. Az óvoda kapcsolata a fenntartóval: a Rózsakert Baptista Közösséggel

A fenntartó meghatározza munkánk feltételeit – a tanügy-igazgatás révén –, s annak rendjét is.

Gazdasági felügyeletet, adminisztratív felügyeletet biztosít, kapcsolattartói, és ellenőrző funkciót tölt be, illetve gyakorol az óvoda fölött.

A kapcsolattartás formái:

- megbeszélések
- értekezletek
- rendezvényeken való kölcsönös részvétel
- közös alkalmak, konferenciák rendezése
- táborozás
- óvodatanács

4.3. Az óvoda kapcsolata a bölcsődével

Az együttműködés tartalma:

Az óvodapedagógus, konduktor tájékozódjon a bölcsőde életéről és működéséről. Mutassa be a gondozónőnek az óvodát, ismertesse meg az óvoda szerepével, működésével és napirendjével, beszélje meg velük az óvodai nevelési program kicsikre vonatkozó feladatait, a fejlődés jellemzőit. A konduktor egyeztetés alapján tanácsot ad mozgásfejlődésben elmaradt gyermek esetében.

A kapcsolattartás módja és formái:

- Az óvodapedagógus, konduktor és a gondozónő közösen tervezze meg a szülőkkel és a gyermekekkel való kapcsolattartás formáit és lehetőségeit.
- A közösen szervezett továbbképzéseket, munkaközösségi megbeszéléseket használják fel a tapasztalatok elemzésére és értékelésére.
- Az óvodapedagógus konduktor a gyermekek óvodába lépése előtt tartson tájékoztató szülői értekezletet.
- Látogatások,
- Tapasztalatcserek.

4.4. Az óvoda és az iskola

Az együttműködés tartalma:

- Az együttműködés érdekében az óvónő, konduktor ismerje meg az általános iskola nevelési alapelveit, az iskola nevelési tervéből az első osztályra vonatkozó követelményeket.
- Az óvodapedagógus, konduktor lehetőséget ad a tanítóknak az óvodai élet megismerésére.
- Az óvodapedagógus, konduktor adjon tájékoztatást a gyermekek fejlődéséről.

- Az óvodapedagógus, konduktor a gyermekekkel együtt látogasson el az iskolába, mozgássérült gyermek beiskoláztatása esetén tanácsadással segítse az iskola pedagógusainak munkáját, a gyermek sikeres beilleszkedését.
- A gyermekek ismerkedjenek meg leendő tanítóikkal.
- Az óvónő, konduktor a továbbiakban is kísérelje figyelemmel a gyermekek iskolai beilleszkedését.

A kapcsolattartás formái:

- látogatások,
- tapasztalatcserék,
- tájékoztatások a gyermekek egyéni fejlődési ütemétől, várható alkalmazkodási nehézségekről,
- értekezletek

4.5. Az óvoda és a közművelődési intézmények

Az együttműködés alapelvei:

- A közművelődési intézmények sajátos lehetőségeit úgy használja fel az óvónő, konduktor, hogy az elősegítse a nevelési feladatok sokoldalú megoldását.
- Az intézmények kínálatából válogasson. Az óvoda és a közművelődési intézmények kapcsolatában érvényesüljön a kölcsönös nyitottság.

Az együttműködés tartalma:

Az óvodapedagógus, konduktor a különböző foglalkozásokhoz kapcsolódóan tervezze meg az ismerkedést a közeli közművelődési intézmények - könyvtár, művelődési ház, múzeum, színház - épületeivel, sportlétesítmények és funkcióival. Ez e tapasztalatgyűjtés tegye színesebbé, örömtelibbé és gazdagabbá a gyermekek tevékenységét.

A kapcsolattartás formái:

- látogatás,
- rendezvényeken való részvétel,
- az óvónő, konduktor részéről tájékozódás a programokról.

4.6. Az óvoda egyéb kapcsolatai

Az óvoda alakítsa ki tartalmi kapcsolatát a pedagógiai szakmai intézményekkel, a nevelési tanácsadóval, a különleges képességet vizsgáló szakértői bizottsággal, az egészségügyi szakszolgálatokkal, kórházakkal (védőnő, orvos, logopédus, gyógytornász), a gyermek- és ifjúságvédelmi intézményekkel (családsegítő szolgálat).

Az óvodapedagógus, konduktor feladata:

folyamatos kapcsolattartás a családokkal és a fent említett intézményekkel.

Évenkénti fórum a gyermekek iskolaérettségének megállapításával kapcsolatban:

A gyermekorvos, a védőnő, a logopédus, a pszichológus, a családsegítő szolgálat munkatársa, a csoportvezető óvónő, és a vezető-óvónő részvételével.

IV.

AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUSOK FELADATAI

1. A JÁTÉK

*„ Játsszótársam, mondd, akarsz-e lenni,
akarsz-e mindig, mindig játszani,
akarsz-e együtt a sötétbe menni,
gyerekszívvvel fontosnak látszani,
nagykomolyan az asztalfőre ülni,
borból-vízből mértékkel tölteni,
gyöngyöt dobálni, semminek örülni,
sóhajtva rossz ruhákat öltetni?”*

Kosztolányi Dezső: Akarsz-e játszani

A 3-6-7 éves gyermek létformája a játék, ezért semmi mással nem helyettesíthető. A gyermek legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

A játék szabad képzelettársításokat követő szabad játékfolyamat a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszan tartó és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.

A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja.

A játéktevékenységeken olyan játékot értünk, melyben az óvodás gyermek maga kezdeményez játékot, vagy társakkal játszik egy képzelt szituációt. Egymást közt felosztják a szerepeket és megalkotják a játékszabályokat. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban és az óvodában is a felnőtt, aki utánozható mintát ad a játéktevékenységre.

A pedagógus által a játékirányítás alapvető sajátossága, hogy közvetett módon, tapintatos kezdeményezésekkel, tanácsokkal, az érdeklődés felkeltésével, bátorítással segíti a gyermekek játékának fejlődését. Ha a kialakult játékfolyamat elakad, bevonható társ, segítő, kezdeményezővé lesz. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közti játékkapcsolat kialakulását.

Az óvodában kiemelt a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenység szervezésében is meg kell mutatkoznia.

Célja:

A játék tartalmának gazdagításával, óvodásaink személyiségének sokoldalú fejlesztése. Biztosítson lehetőséget a gyermekek számára, hogy képességeiket sokrétű játéktevékenység keretén belül fejleszthessék. Adjon alkalmat a környező világ jelenségeinek megismerésére, a szituációk kipróbálására és gyakorlására. Biztosítsa a lehetőségeket arra, hogy bizonyos élethelyzetekben tapasztalt viselkedési módokat újra átélhessék, kellemes élményeiket feleleveníthessék, megoszthassák, átadhassák.

A gyermekek negatív élményeiket feldolgozhatják, helyükre kerüljenek azok.

Feladata:

- Biztosítani a szabad játékot a feszültségek oldására, öröm, érzelmek, sikerélmény megélésére, kudarcok feldolgozására.
- a gyermek fantáziájának gazdagítása,
- tudatosítani, hogy a játékban minden lehetséges, minden megtörténhet,
- a gyermeki kreativitásnak a lehetőségeken belül teret engedni,
- közös tapasztalatszerzés, kísérletezés lehetőségének biztosítása,
- tárgyak, ötletek, gondolatok lehetnek eszközei a játéknak,
- a mozgás fejlesztése, új mozgásformák bevitele a játékba
- érzékszervek változatos használatának segítése,
- beszédkedv fokozása, szókinccs gazdagítása, beszédkészség fejlesztése,
- konfliktuskezelés és az asszertív kommunikációs stílus nyelvi formáinak gazdagítása, békés rendezés kommunikatív megoldására nevelés,
- értelmi képességek fejlesztése,
- társas kapcsolatok kialakítása, fejlesztése, együttműködési készség létrejöttének támogatása
- alapvető erkölcsi normák, magatartási szokások megismertetése,
- játékeszközök biztosítása az életkorhoz és fejlettséghez viszonyítva,
- a könnyű és biztonságos mozgás lehetőségét szolgáló térfelosztás megteremtése.
- nyugodt légkör, napirenden belül elegendő idő biztosítása
- megfelelő játéktér, játszó hely biztosítása,
- egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagok, játékszerek alkalmazása,
- megfelelő csoportlégkör biztosítása a szabad játékhoz.
- szituációs játék kezdeményezése, a modellkövetés gyakorlására,
- kudarcűrő képesség kialakítása, a csapatszellem erősítése. Az „én” tudat és a „mi” tudat kialakulásának segítése.

Az óvodapedagógus, konduktor feladata a **játék feltételeinek megteremtésében:**

- Tapasztalat- és élményszerzés biztosítása,
- a játékhoz szükséges feltételek biztosítása,
- a szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki élmények feldolgozásának biztosítása a szabad játékban,
- a 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.

Az óvodapedagógus, konduktor feladata a **játék folyamatában:**

- a gyermekek közös élményeinek gazdagítása,
- A gyermek játékának nyomon követése, intenzív együttlétben, tudatos jelenléttel, tapintatosan.
- Lehetőséget kínál a játéktevékenység segítésére indirekt formában.

- A beszélő környezet megteremtésével ösztönözze a gyermekeket a természetes beszédkedv fenntartásában,
- Beszédalkalmakkal segítse az új szavak, szófajok, különböző igeidők, módok, ragozás tanulásának, a magyaros mondatalkotás, kontextusos beszéd, szóbeli kapcsolatteremtés kialakulását.
- Figyelje meg, elemezze a gyermekek jelzéseit személyiségük megismerése érdekében,
- Fogadja el az eltérő szokásokat, nyelveket, kultúrákat, életmódokat, biztosítsa azok megnyilvánulási lehetőségeit.
- Formálja a gyermekek önértékelését, önérvényesítését, önbizalmát a játékon keresztül.
- A csoport elfogadott erkölcsi szabályainak nyelvi megfogalmazása, különös tekintettel a konfliktuskezelés, az asszertív (tud nemet mondani, saját érdekét képviselni, mások agresszióját -például a csúfolódást, verekedést megfelelően kezelni) kommunikációs stílus nyelvi formáinak gazdagítása,
- érdeklődés, komoly figyelem kifejezése a gyermeki közlések iránt, készséges válaszok a kérdésekre, gyermeki üzenetek dekódolása, metakommunikációs jelzések küldése, játszótársként nyelvi kifejezőminták adása.
- A HH és a HHH gyermekekre a játékban fordított időt kettős figyelem jellemezze az óvodapedagógus részéről: a beilleszkedés támogatása a játékban, valamint minél több spontán párbeszéd helyzet és célzott tervszerű anyanyelvi fejlesztés megvalósítása.
- Az évszakok által nyújtott udvari játéklehetőségek biztosítása mellett fektessen hangsúlyt a téli időszakban is a benti játékok folytatásának lehetőségének megteremtésére.
- Szülői szemléletformálással fogadtassa el a játék prioritását,
- a gyermekek közös élményeinek gazdagítása
- személyes példamutatással alakítsa a gyermekcsoportban a toleranciát, fogadtassa el az eltérő viselkedésű gyermekeket.
- A felnőtt beavatkozása csak mintaadás legyen, megoldási lehetőségek felkínálásával,
- vegye figyelembe a gyermekek egyéni sajátosságait, és játékok fejlettségének különböző szintjét,
- az együttes játékban az óvónő, konduktor lehet egyenrangú játéktárs, alárendelt, irányított, vagy mintaadó modell is. Mintaadása a gyermeket utánzásra készítse.

A légkör megteremtésében: nyugodt és biztonságérzetet keltő legyen, melyben a gyermekek szabadon szervezik meg játékukat, önállóan választják hozzá a társat, helyet, eszközt.

A hely megválasztásában: a játék színtere legyen a csoportszoba, de használható felnőtt felügyelete mellett a csoporttal egybe nyíló öltöző, folyosó is. A játéktér része a galéria. Az óvodapedagógus, konduktor a gyermekek közreműködésével állandó és ideiglenes játszóhelyeket, kuckókat alakítson ki. Ügyeljen arra, hogy a különböző játszócsoportok ne zavarják egymást. Mindezek a gyermekek szabad mozgását szolgálják.

A megfelelő játékidő: A napirend sajátosságából fakadóan folyamatos. A gyermekek a délelőtt elkezdődő játéktémát nemcsak délután, hanem akár több napon és héten keresztül is játszhatják. Addig folytatódhasson a kedvelt játéktevékenység, amíg az a gyermekek számára érdekes, élményt és örömet adó.

A játék eszközei: A játékszerek megválogatásában tükröződjön az óvónő, konduktori igényesség. A játékok legyenek ízlésesek, igazodjanak a gyermekek életkorához, segítsék elő a sokoldalú fejlődést, és fontos, hogy fantáziálásra, gondolkodásra, problémamegoldásra serkentsenek.

Az udvari játék lehetőségek: Az udvari játékokat kapaszkodókkal, rámpákkal egészítettük ki, hogy a mozgássérült gyermekek számára is a lehető legkevesebb segítséggel használható legyen. Dominálnak a nagymozgások fejlesztésére szolgáló játékok, valamint a természeti anyagokkal való manipulációs lehetőségek. Az adott udvarrészen átélt játék, és környezetalakító élmények hatására a területet mindinkább a sajátjuknak érzik. Az udvarrészek átjárhatók. A csoportszobában megkezdett tevékenységek az udvaron folytathatók.

A játékfajták legjellemzőbb megjelenési szintjei, fejlesztési lehetőségek:

<p>3-4 éves korban</p>	<p>Legjellemzőbb erre az életkorra a gyakorlójáték, mely a különböző játékszerek funkcióinak megismerésére, a gyermek és a játékszer viszonyának és variációs lehetőségeinek kipróbálására szolgál. Dominál benne a sorozatos mozdulat, mozgássor, hangok, hangsorok ismétlődése, ezáltal válik játékká. Ebben az életkorban többnyire egyedül, ill. egymás mellett játszanak. A szerepjáték még csupán kezdetleges, többnyire egyszeri cselekvést jelent, melynek lényege a szerepet jelképező eszköz birtoklása. Az építő - konstruáló játék a gyakorlójáték egy-egy mozzanatának funkcióval ellátott eleme. A szabályjáték még csak mozgásos játékokban jelenik meg. Az értelmi képességeket fejlesztő játékok egyszerűbb fajtáival ismerkednek.</p>
<p>5-6 éves korban</p>	<p>Legjellemzőbb erre az életkorra a szerepjáték, melyben a gyermekek a magukra vállalt szerepeken belül ábrázolják a valóság számukra megismert lényeges mozzanatait. Az eszközökhöz való ragaszkodást felváltja a szerephez való kötődés, kialakul a kisebb - nagyobb csoportokban való együtt játszás igénye. Az építő - konstruáló játék fejlődik, gyakran kapcsolódik a szerepjátékhoz. Fejleszti a gyermekek fantáziáját, kreativitását, kombinációs képességét. Amennyiben több gyermek játszik együtt, alkalmazkodóképességüket is. Mindez indokolja, hogy minél több konstrukciós játékra alkalmas eszközzel, illetve anyagról gondoskodjunk. A mozgásos szabályjátékok köre bővül és megjelennek az értelemfejlesztő szabályjátékok. A gyakorlójáték a konstrukciós vagy a szerepjáték elemeként jelenik meg.</p> <p>Mindezek által fejlődik: nagy mozgásuk, finommotorikájuk, testséma érzetük, interszenzoros koordinációjuk, figyelmük, szabálytudatuk, verbális képességeik, toleranciájuk, önkifejezésük, képzelőerejük.</p> <p>Dramatizálás - bábozás során gyermekkéz méretű bábokkal kedvenc verseiket, meséiket, ill. azok részleteit eljátsszák.</p>
<p>6-7 éves korban</p>	<p>Legjellemzőbb erre az életkorra az értelemfejlesztő szabályjátékok köre. Képesek a bonyolult szabályok megértésére és betartására, valamint új szabályok létrehozására is. A szabályjáték során megtanulnak a gyermekek szabályokat elfogadni, megtartani. A szabályjátékoknak előre meghatározott, pontos szabályai vannak. A játékban megjelenik a versengés, a győzni akarás. A játék öröme a szabály betartása adja. A szabálytudat mellett ki kell alakulnia a szabálytartásnak is. Ki kell alakulnia kudarctűrő képességüknek a játék során.</p> <p>Megjelennek a stratégiai játékok, melyek segítik az előre gondolkodás képességének kialakulását és begyakorlását. Gyakorlatilag ez is szabályjáték, csak hogy itt már előre kell két-három lépéssel előre kell gondolkodnia és behelyezni magát a vele együtt játszó társak helyzetébe.</p>

	<p>Szerepjátékuk hosszan tartó, ötletgazdag, játékokat előre megtervezik, a szerepek választását és az eszközök kiválasztását önállóan végzik. Bábozás - dramatizálás - a szerepjátékhoz hasonlóan, a szerepeket és az eszközöket önállóan elosztják, az ismert meséket végig eljátsszák, saját ötlettel bővítik. Az építő - konstruáló játék és a barkácsolás is többnyire beleolvad a szerepjátékba, vagy a dramatizálásba, annak részévé, kiegészítőjévé válik. Ha önálló tevékenységként jelenik meg, célja, funkciója hosszútávú, előre tervezett. A gyakorlójáték már csak nyomokban van jelen, egy-egy új eszköz birtokbavételekor vagy pihenésként.</p> <p>Mindezek által fejlődik: nagy mozgásuk, finom-motorikájuk, testsémájuk, térbeli tájékozódó képességük, észlelésük, logikus gondolkodásuk, szabálytudatuk, figyelmük, toleranciájuk, empátiájuk, önfegyelmük, önkifejezésük, képzelő erejük.</p>
--	--

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- a gyermekek megfelelő tapasztalatok és élmények birtokában önállóak a játék előzetes, közös tervezésében, a szerepek kiosztásában, a játékszerek és eszközök megválasztásában, a szabályok betartásában,
- a játszócsoportok tagjai között tartós és szoros kapcsolat alakul ki,
- bonyolultabb alkotásokat hoznak létre,
- alkotásaikat már önállóan, sok egyéni ötlet alapján készítik, a különböző anyagok, eszközök kombinált alkalmazására is képesek,
- bonyolultabb szabályjátékok megtanulására, gyakorlására is képesek, nagy kedvvel, örömmel játszanak, egymást a szabályok betartására is figyelmeztetik,
- versenyjátékokat egészséges versenyszellem jellemzi, kudarcűrésük jó,
- önállóan kezdeményeznek barkácsolást maguk választott módon és eszközökkel,
- szabadon, kötetlenül dramatizálják, bábozzák az irodalmi élményeiket.

2. Vers, mese

Célja:

- Irodalmi – esztétikai – érzelmi élménynyújtás, az irodalom megszerettetése.
- Anyanyelvünk ápolása, a gyermek beszédképességének fejlesztése, érzelmi „táplálék” legyen: – az érzelmek átélésének auditív módja, erkölcsi érzék fejlesztése, kudarcélmények feldolgozása, érzelmi biztonság - minden mese vége jó -, a pozitív tulajdonságok erősítése, a negatív tulajdonságok visszaszorítása.

Feladata:

- A beszéd által kapott gondolati-képzeltbeli élmények váljanak valósággá a szavak leképeződésében.

- A mese és a vers legyenek az óvodai életben azok az irodalmi élmények, melyeket a kisgyermek átélhet azok meghallgatásával.
- A szavak, mondatok ritmusa, dallama, összecsengő rímei keltsék fel a gyermek játékos kedvét, megértésük és reprodukálásuk pedig okozzon örömet nekik.
- A versek megtanulásával az agyi funkciók motorizálódnak, bejáratódnak. Fejlődjön az emlékezete, vagy másként a memóriája.
- Váljon a tanulási forma, a szociális tanulás páratlan lehetőségévé, az óvodai élet egészét átfogó folyamatban.

Az óvodapedagógus feladatai a folyamatban:

- megfelelő hely, idő, eszköz, nyugodt légkör biztosítása,
- modell - szerep: hibátlan, gazdag, árnyalt szép beszéd, átélés, szemléletesség, a magyar nyelvnek megfelelő lendület és hangsúly, tiszta hangképzés,
- a gyermeki gondolkodás fejlődési folyamatának ismerete, ehhez alkalmazkodó szókinccs használata,
- az élményszerűség érdekében az óvónő, konduktor mesélés és verselés közben kísérelje figyelemmel a gyermekek reakcióit, tartson velük szemkontaktust, emlékezetből meséljen, verseljen.
- Az irodalmi élmény ha több érzékszerven keresztül jut el a gyermekhez, akkor hatékonysága nő. A bábozás segítséget nyújt a kisebbek figyelmének fenntartásában, illetve az irodalmi élmény még intenzívebb megélésében.
- Mindennapos mesélés, verselés érzéki – érzelmi élménnyé válik a különböző módszerek változatos alkalmazásával, mint a dramatizálás, bábjáték, meseprodukció, mesekönyv nézegetés,
- A részképességek fejleszthetők az irodalmi foglalkozásokon, mégpedig

Verseléssel elérhető eredmények:

- A versek sajátos ritmusa fejleszti az arány- és formaérzéklet, a zenei és a matematikai absztrakciók kialakulását.
- A versmondás és a mondókázás segíti a helyes légzéstechnika, a magyaros hangsúlyozás és az auditív zártság kialakulását.
- A lírai versek megtanítják a hangulatokra való ráérzést, az érzelmek, hangulatok kifejezésére nyújtanak lehetőséget és példát, elősegítik az absztrakt gondolkodás kialakulását.
- Fejlesztik a gyermek képzeletét, ehhez eszközül a szavakat kínálják.

A mozgással kísért verselés, mondókázás fejlesztő hatásai:

- Mondókázás, mozgással követhető versek, bábozás dramatizálás: nagymozgások, páros mozgások, tükrözmozgások, egyensúlyérzék, finommotorika, interszenzoros koordináció kiépül.

A folyamat ismertetése óvodába lépéstől az iskolába kerülésig:

3-4 éves korban	Egyszerű népi gyermekmondókák hallgatása, mondogatása előkészíti a gyermeket az irodalmi alkotások befogadására (a beszéd nem csak a szükségletek közlésére és kielégítésére használható, a beszéd lehet játék, örömforrás!).
------------------------	---

	Rövid, kevés szereplős egyszerű állatmesék hallgatása (a gyermek eddigi életében csak azt követte figyelemmel, azt a történetet, amit látott. Most a tudatos figyelem kerül előtérbe, és fejlődik, mivel a történetről csak hall. Ezáltal a képi megjelenítő fantáziája is fejlődik.).
4-5 éves korban	Az előbbieken túl, egyszerűbb, rövidebb versek, köszöntők, csúfolók. Lánccsésék, több szereplős, eseménydús állatmesék, népmesék. Könnyen érthető, rövidebb műmesék.
5-6 éves korban	bármilyen, az óvodás korosztálynak szóló vers hosszabb verses mesék népmesék, műmesék folytatásos mesék

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- a gyermekek örömmel hallgatnak verset, mesét. A cselekményt és a szereplőket meg tudják jegyezni, a tartalmat saját szavaikkal vissza tudják adni,
- tudatos figyelemmel követik az eseményeket, el tudják képzelni a hallottakat,
- 4 - 6 versszakos verseket képesek megtanulni, rövidebb meséket eljátszani,
- ismerik a mesekönyveket, kialakul igényük a könyv tisztelete iránt, azokat szívesen a napi élet részeként használják, forgatják,
- képesek megkezdett történet, mese folytatására saját képzelőerejükkel kiegészítve azt,
- a magyar népmesei szövegekbe beépülnek.

Bibliaköri foglalkozás

„A teljes Írás Istentől ihletett és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre. Hogy tökéletes legyen az Isten embere, minden jó cselekedetre felkészített.” /II Tim.3.16.17/

Az Írás semmiképp nem maradhat ki a gyermekek értelmi, érzelmi, irodalmi, erkölcsi neveléséből. Érdekes és tanulságos történeteinek feldolgozásával érthetővé tehető a gyermekek számára a keresztyén világnézet.

Célok:

- A bibliai történetek iránti érdeklődés felkeltése
- A másság elfogadásának kialakítása: Isten különbözőnek teremtett bennünket, és az egymás felé irányuló tolerancia kedves előtte.
- Az imádság, mint az Istennel való kommunikációs lehetőség megismertetése, bensőséges légkörrel érzelmi biztonság kialakítása
- A gyermekek istenélményein keresztül, a család életének alakítása a keresztyén értékrend megerősítésén keresztül
- A keresztyén hit ismereteinek, főleg érzelmi szintű elsajátítása

- Hidak építése a bibliai történetek és a gyermek tapasztalati világa között
- Jó a kapcsolat kiépítésére és ápolására a család, a gyülekezet és az óvoda között.
- Keresztény gyermekénekekkel tanulása, melyek a megismert bibliai történetekhez kötődnek.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekekben kialakul egy Biblia alapú istenkép.
- Tudják, a Biblia Isten szavát tartalmazza.
- Ismernek bibliai történeteket.
- Tudják, hogy a templom/imaház Isten háza, és az emberek Istent dicsérni, imádkozni, Istenről tanulni járnak oda.
- Tudják, hogy a világot Isten alkotta és mi is az Ő alkotásai vagyunk.
- Ismernek keresztény énekeket, és tudják, hogy azokat Isten dicséretére énekeljük.
- Tudják mit jelent az imádkozás, ők maguk is tudnak imában fordulni Istenhez.

3. Ének-zene, énekes játék, tánc

A jó zenei légkör át szövi az egész napot. Az ének-zenei tevékenység komplexen kapcsolódik a játékhoz, a természeti és társadalmi környezethez, meséhez, vershez, bibliai történetekhez, mozgáshoz, vizuális tevékenységhez.

A környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermekeknek. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, közös éneklés örömet.

Az énekek, énekes játékok megformálása hat az érzelmekre, az értelemre, a gondolkodásra. A zenével játszás, alkotás, kreatív tevékenység. A gyermek kitalálhat mondókákat, ritmusokat, dallamokat, játékokat, táncokat és ezekkel játszhat.

A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermektáncok és néptáncok, a népi játékok a néphagyományok megismerését, tovább élését segítik.

Célja:

- A zene megszerettetése, befogadására való képesség megalapozása, zenei anyanyelvünk ápolása.
- Az éneklés, a zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé váljon a felnőtt minta spontán utánzásával.
- A zenei készségek fejlesztése, e készségek fejlesztésének összehangolása más készségek és részképességek fejlesztésével.
- Zenei kreativitás, a gyermek zenei képességének (egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) alakítása, énekes népi játékok és igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások felhasználásával.

Feladata:

- Zenei anyanyelv kialakítása,
- Népi gyermekdalok, énekes játékok, kortárs művészeti alkotások, mondókák bemutatása,
- Keresztény énekek megismertetése,

- Zenei képességek fejlesztése: hallás, tiszta éneklés, ritmusérzék, formaérzék, alkotókészség, belső hallás, mozgással kísért éneklés, egyenletes lüktetés érzékelése,
- A tempó (gyors – lassú), dinamika (halk – hangos), hangmagasság (magas – mély) érzékeltetése, éneklése.
- Zörejek, a természet hangjai, az emberi, állati hangok megkülönböztetése, felismerése,
- Hangszerekkel való ismerkedés,
- Zenei kreativitás fejlesztése,
- Népi játékok, néptáncok és néphagyományok átörökítése,
- Zenehallgatási anyag megválasztásánál a nemzetiségi nevelés kapcsán a gyermekek hovatartozásának figyelembevétele.
- Zenei emlékezet fejlesztése,
- Improvizációs készség fejlesztése,
- Zenei élmények, hangszeres zenei élmények nyújtása.

Az óvodapedagógus feladatai a folyamatban:

- A gyermek képességeinek felmérése
- Fejlődésük folyamatának figyelemmel kísérése, a fejlesztés tervezése, és erre való építése.
- Nyugodt, vidám légkör megteremtése az énekléshez, zenéléshez.
- A gyermek spontán kezdeményezéseire való reagálás.
- A megfelelő hely és idő kiválasztása.
- Használja az ölbeli játékokat a testi kontaktus erősítéséhez mind a beilleszkedési időszakban, mind a szocializációs folyamatban.
- Igényesen válogasson az énekes népi játékok és a kortárs művészeti alkotások között,
- Az énekeket és énekes játékokat pontosan, tisztán énekelje, helyesen ismertesse.
- Fejlessze a gyermek zenei képességeit: biztos hallás, tiszta éneklés, jó ritmusérzék.
- Folyamatosan biztosítsa a szükséges eszközöket, kellékeket a zenei élmények mélyítéséhez.
- Teremtse meg a jó zenei légkört a zenével való játszás a kreatív tevékenység, alkotás, kitalálás támogatásával.
- Az önkifejezés újabb csatornáinak megnyitásával – mozgás rögtönzés zenére, dallam, ritmus variációk kitalálására ösztönözzön.
- Fejlessze a beszéd és zenei hallást, választékos kifejezések, párbeszédgyakorlására ösztönözzön a beszédszervek mozgásának zene általi fejlesztésével.
- Bátorítsa az egyéni megszólalást természetes játékhelyzetekben (felelgetős énekes játékok)
- Az énekes játékok és a közös éneklések során segítse a hátrányos helyzetű gyermekek mentálhigiénéjét.
- A zenehallgatásnál vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai hovatartozást, más kultúrák zenei anyagából is válogasson.

Részképességek: nagymozgások, egyensúly, finommotorika, interszenzoros koordináció, (kéz-láb, szem-kéz, szem-kéz-láb, látás-hallás, látás-tapintás, hallás-tapintás.), szemmozgás, testséma, laterális ölbéli játékok (óvónő, konduktor-gyermekek), páros játékok (óvónő, konduktor-gyermekek), közös mondókázás (az óvónő, konduktor láttatja, hallatja az egyenletes lüktetést), az óvónő, konduktor és a gyermekek együtt éreztetik a metrumot (járások, szökdelések), mondókázás, daléneklés közben a metrum megjelenítése játékos, szimmetrikus mozdulatokkal.

Egyéb kapcsolható fejl. területek: anyanyelv, vitálkapacitás, mozgáskoordináció, matematika.

Életkori sajátosságokhoz tartozó tartalmak:

3-4 éves korban	
Egyenletes lüktetés fejlesztés	ölbéli játékok (óvónő-gyermekek), páros játékok (óvónő-gyermekek), közös mondókázás (az óvónő láttatja, hallatja az egyenletes lüktetést), az óvónő és a gyermekek együtt éreztetik a metrumot (járások, szökdelések), mondókázás, daléneklés közben a metrum megjelenítése játékos, szimmetrikus mozdulatokkal.
Ritmusérzék fejlesztése	A ritmus elkülönülten még nem jelenik meg, de a mondókázás, mint szövegritmizálás már a ritmus kiemelését készíti elő, közvetett módon, a ritmus szöveges visszhang játékokban, beszédben jelenik meg, szélsőséges tempókülönbségek észlelése.
Dinamikai érzék fejlesztése	Az óvónő, konduktor jól látható, nagy mozdulatokkal jelezze a halkabbat, hangosabbat - a gyermek utánoz; az óvónő, konduktor és a csoport együttesen hozza létre a lendületi különbséget.
Hangmagasság, dallam	<p><u>Megfigyeltetés:</u> az óvónő, konduktor hangoztatja, térben elhelyezve mutatja a magasabb, mélyebb hangon szóló szövegeket és megnevezi őket (oktáv, kvint különbség). Az óvónő, konduktor és a csoport együttesen hozza létre a nagy hangmagasság különbségeket: (oktáv, kvint, állathang utánzás, zöreijhang utánzás, mondókázás magasabb, mélyebb hangon) mozdulatsorokkal kísérve.</p> <p><u>Felismertetés, reprodukció:</u> a csoport verbális utasításra, vagy csupán az óvónő, konduktor mozdulatairól „olvasva” hozza létre a magasabb-mélyebb hangokat („produkció” - hangoztatás).</p> <p><u>A recitálás elsajátíttatása</u> egy vízszintes síkbeli mozgással kísérve. A recitált szöveg megmozgatása nagyon magasra, nagyon mélyre, „hullámoztatás” (hangigazítás nélkül).</p>
Tonalitás, belső hallás	Ismert mondóka, dal felhasználásával felelgetős játék a csoport és az óvónő, konduktor között (pl. soronként váltakozva). Rövid szakaszok lehalkítása, kihagyása, elbújtatása. A felelgetős úgy változik, hogy a csoport énekel a befejező motívumot, az óvónő, konduktor a záró motívumot - és fordítva. Hosszabb szakaszok elbújtatása. Az egyenletes lüktetés a fejlesztés alatt látványban, vagy mozgásban, vagy hangzásban érzékelhető legyen!

Zenei emlékezet	Ritmizált, szöveges visszhangjáték (2 ütemes motívum). Rövid, kis hangkészletű dallamvisszhang (s-m, m-r-d, 2 ütem), egyszerű szöveggel.
Improvizációs készség, zenei kérdés - válasz	Kérdés-felelet játék ritmizált szöveggel, kérdés felelet játék rövid dallam motívumokkal (2 db 2-es ütem s-m, s-l-s, s-l-s-m, m-r-d motívumok). Kezdetben a gyermek a kérdés motívumát ismételve válaszol, csak szöveget rögtönöz.

4-5 éves korban

Metrumérzék fejlesztés	A 3-4 éves korban elért szint tartása, ritmushangszerek használata, 2-es, majd a 4-es lüktetés érzékelése/érezkeltetése.
Ritmusérzék fejlesztése	A szövegritmus kiemelése ismert szövegű mondókákból, dalokból, helyettesítése egy szótagos halandzsával, pl. csip, csatt, zümm, kot, stb., a ritmus önálló megjelenítése hangzásban és mozgásban (taps, koppantás, tánc, ritmushangszerek), szünet helyének tudatosítása, kevésbé eltérő tempók megkülönböztetése. Ritmushangszerek használata 2-es, majd a 4-es lüktetés érzékelése/érezkeltetése.
Dinamikai érzék fejlesztése	a különbségek a szélső dinamikai értékek között finomodnak
Hangmagasság, dallam	A hangmagasságok közötti különbség csökken, a folyamat azonos. A recitált szöveg megmozgatásakor a hangjuk igazodik az óvónő, konduktor hangjához. A hangmagasság megfigyelése, felismerése a zörejhangok és a ritmus hangszerek hangjára is kiterjed.
Tonalitás, belső hallás	A folyamat azonos a 3-4 éves korhoz képest, a dalból, mondókából elbújtatott szakaszok hosszabbodnak.
Zenei emlékezet	A folyamat azonos 4 ütemes motívumokkal, megfelelő ritmustartalommal. <i>Javasolt hangkészlet:</i> l-s-m, s-m-r-d, m-r-d-l.
Improvizációs készség, zenei kérdés - válasz	A zenei kérdés motívumát eleinte az óvónő, konduktor, később a gyermek megfordítja, így jön létre a zenei válasz. (Pl.: kérdés: d-d-r-r-m m válasz: m-m-r-r- d d) A motívumok hosszabbodnak, a hangkészlet bővül

5-6 éves korban

Metrumérzék fejlesztés	3-as lüktetés érzékeltetése, motívum-, ill. sorhangsúly kiemelése, érzékeltetése hangzásban, ill. mozgással kiemelve, térben máshová helyezve. Nagymozgás, egyensúly, finommotorika, interszenzoros érzékelés, lateralitás, testséma, keresztcsatornák.
Ritmusérzék fejlesztése	Ritmus és metrum összekapcsolása hangzásban, mozgásban, osztinató alkalmazása, „kétszólamú ritmusok”, kis tempókülönbségek észlelése.

Dinamikai érzék fejlesztése	további finomítás
Hangmagasság, dallam	A folyamat azonos, a távolság a két szélső érték között tovább csökken (szekund, terc). A recitált szöveg tisztán szól, terc-kvint ugrásokra képesek. Ritmushangszerek, zörejangok, hangmagasságbeli különbségeit megnevezik, mutatják (kimozogják).
Tonalitás, belső hallás	A csoport tisztán énekel, kezdőhang megadása után az egész dalt belső hallással követi, záróhangot éneklí (metrum v. ritmus érzékelhető).
Zenei emlékezet	A folyamat azonos a 4-5 éves korról, a hangterjedelem 6-8 hangra bővül. <i>Javasolt hangkészlet:</i> s-m-r-d, l-s-m-r-d, m-r-d-l-s, d-----d, l-----l,
Improvizációs készség, zenei kérdés - válasz	A folyamat azonos, a motívumok hosszabbodnak, a hangkészlet bővül. Olyan énekes játékok alkalmazása, melyben lehetőség nyílik, vagy szövegre-dallam, vagy dallamra-szöveg, vagy mindkettő önálló kitalálására

A fejlődés várható szintje iskolába lépéskor:

- A csoport képes az egyenletes lüktetést átvenni, érzékeltetve megjeleníteni. A 2. 3. 4. lüktetést érzékeltetni, felismerni. A motívum- és sorhangsúlyokat érzékelni, kiemelni.
- A csoport felismeri, megnevezi, létrehozza a dinamikai különbségeket hangzásban, mozgásban (az ellentétek mindig egymáshoz viszonyítva értendők!)
- A csoport képes megkülönböztetni a terc, szekund távolság alsó és felső hangját. Verbális utasításra képes egy ismert, kis hangterjedelmű dallamot kezdőhang megadása nélkül, magasabb, ill. mélyebb kezdőhangról elénekelni. Dallamon belül képes jelezni a magasabb, mélyebb hangokat, a dallam vonalát kézzel rajzolja a levegőbe.
- A gyermek képes a fonémák tiszta megszólaltatására, hangja természetesen, erőlködés nélkül szólal meg, légvétele helyes, dallamot 5-6 hang terjedelemben tisztán énekel, a hangnemből egy dalon belül nem lép ki, az alaphangot megtartja.
- Gyermekdalokra jellemző dallamfordulatok, azok megjegyzése, motívumok (4 db 2-es ütemű, 2 db 3-as ütemű, 2 db 4-es ütemű), és a hozzájuk tartozó ritmustartalmak.
- A gyermek képes 2-4 ütemes motívumokat, ismert ritmusképlettel, ismert dallamfordulatokkal, önálló szöveggel énekelni, ismert motívumokból álló zenei kérdésre azt lezáró zenei választ rögtönözni.

Kapcsolódó fejlesztési területek:

- **Anyanyelv:** mondókázás, szótagolás, auditív zártság, beszédszerv ügyesedése, magyaros hangsúly, tiszta artikuláció, írás-olvasás előkészítése: balról jobbra haladás.
- **Mozgás:** nagymozgások, finommotorika, látás-hallás-mozgás összekapcsolása (auditív információ mozgásban, látványban való megjelenítése, látott mozgás hangzásra fordítása), irányok érzékeltetése
- **Matematika:** matematikai tagolódás, számosság, sorozatok, növekedés, csökkenés, ellentétek,
- Vitalkapacitás

Felhasználható zenei anyag:

3-4 éves korban:	Mondóka: 5-7 db (2-es lüktetés, max. 4 soros) Dal + énekes játék Hangkészlet: s-m 5-6 db l-s-m 3-5 db m-r-d 3-5 db s-m 3-5 db, lefutó pentakorddal (s-f-m-r-d), dal és dalosjáték
4-5 éves korban:	Mondóka: 8-10 db (2-es, 4-es lüktetéssel max. 4 soros) Dal + énekes játék Hangkészlet: s-m 5-6 db (lefutó pentakorddal) s-m-r-d 6-8 db l-s-m 5-6 db (lefutó pentakorddal) d-l, s, 3-4 db, dal és dalosjáték, valamint műdal.
5-6-7-éves korban:	Mondóka: 10-12 db (2-es, 4-es, és 3-as lüktetéssel, max. 4 soros) Dal + énekes játék Hangkészlet: s-m-d+l, 5-6db m-r-d-l,-s, 3-4 db l-s-m-r-d-l, 3-4 db l-s- m-r-d-l,-s, 3-4 db d-l-s-m-r-d 3-4 db l-s-f-m-r-d dal és dalosjáték, valamint műdal.

A zenei tevékenységeken belül a szép mozgás kialakítása a készség, képesség fejlesztésének szerves része, az egyenletes szép járás a dalos játékok mozgássorai alapozzák a későbbi tánclépéseket, egyedi formában segítik a mozgás összerendezettségének kialakulását.

A zenehallgatási anyag tartalmazzon különböző hangulatú, évszakokhoz, eseményekhez kapcsolódó magyar népdalokat, könnyen érthető szövegű - az óvodapedagógus által könnyen előadható - műdalokat, más népek gyermekdalait. A zenehallgatás bővíthető az óvodapedagógus hangszerjátékával, valamint időnként gépi zenével (magnó, lemez), amikor a meghallgatásra szánt mű az óvodapedagógus által nem előadható.

4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A vizuális nevelés a személyiségfejlesztés nagyon fontos területe, amely a gyermek élményeire, tapasztalataira építve, a gyermeki aktivitás, játékos tevékenységek útján valósul meg. E tevékenység közben a gyermekek élmény-, és fantáziavilágának kép, szabad önkifejezésére van mód, a vizuális nyelv segítségével.

A gyermeki ábrázolás speciális tevékenység, melynek során a gyermek a világról szerzett ismereteit képi úton rögzíti.

Maga a tevékenység öröm forrása, sajátos, természetes önkifejezés, igény az alkotásra.

Célja: A gyermek személyiségének sokoldalú fejlesztése, az érzelmi, esztétikai és önkifejező képességének és készségének fejlesztése, örömszerzés. A világról alkotott képének, véleményének megformálása, leképezése.

Feladata:

- Olyan örömteli cselekvés legyen, amiben a gyermek élmény- és képzelet világának szabad önkifejezése érvényesül.
- A differenciált vizuális észlelés (az alak-, a forma-, a nagyság, a szín pontos felismerése, differenciált megkülönböztetése, és a térérzékelés, aminek minősége pl. meghatározó szerepet játszik az írás-olvasás tanulásában.) emlékezés, képzelet, vizuális gondolkodás pontosabbá tétele, esztétikai érzékenységük, szép iránti érdeklődésük és igényességük alakítása. Az intellektuális látás megalapozása.
- A vizuális tevékenység iránti vágy felkeltése. A vizuális nyelv megtanítása. A 3-7 éves korban tervezhető ábrázoló tevékenységek tartalma és fejlesztési célok meghatározása. Az ábrázoló tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.
- Kezdeményező, kreatív magatartás kifejlődésének segítése.

A vizuális tevékenység lehetséges fajtái:

- rajzolás, festés,
- építés, téralakítás, plasztikai munkák
- montázkészítés (tépés, vágás, textilből, papírból stb.)
- mozaik készítés (gyöngyből, lapokból, textilből)
- hajtogatás, origami
- vágás, tépés, gyűrés technikával készült ragasztás
- kézimunka (varrás, szövés, fonás)
- agyagozás, gyurmázás

Szervezési formái:

Teljes csoporttal -mikrocsoportban – egyénileg

(Az előre megtervezett technikával, a felügyeletet igénylő munkát ütemezve a nap megszabott szakában, felnőtt felügyelete mellett végezhetik.)

Az óvodapedagógus feladatai a folyamatban:

- Elsődleges feladat, hogy az óvónő, konduktor minél több - egyéni és közös - élményt biztosítson; további feladat, hogy a gyermekek mindennapi életében, játékában az ábrázoló tevékenységek, technikák minél szélesebb kipróbálására, gyakorlására nyíljon lehetőség, az egész nap folyamán.
- Legyen megfelelő hely és idő, megfelelő légkör, méretben, minőségben és mennyiségben megfelelő eszköz, megfelelő tárolóeszköz biztosítása.

- Az eszközök biztonságos kezelését az óvónő, konduktor feltétlenül tanítsa meg a gyermekeknek. Teremtse meg a lehetőségét a mindennapi szabad játékban is.
- Az óvónő, konduktor vegye tekintetbe a gyermekek közötti ábrázoló képességbeli különbségeket, hagyni kell, hogy a gyermek saját szintjén, saját elképzelését valósítsa meg, vagy saját élményeit alkossa újra.
- Az alkotó-alakító tevékenységek szervesen beilleszkednek a mindennapi játékba.
- Az óvónő, konduktor hetente legalább egyszer szervezzen tudatosan irányított kötött vagy kötetlen formájú tevékenységet.
- Lényeges a kötelező foglalkozások fokozatos bevezetése, melyek szervezhetőek akár mikrocsoportos formában is, de akkor oda kell figyelni, hogy mindenki sorra kerüljön.
- Nyitottá, érdeklődővé tegyük a gyermekeket, de semmi esetre se tanítsuk az ábrázolás módjait felnőtt sémákkal, ne kössük meg képzelőerejüket.
- Az 5-6-7 éves korúaknál alkalmat kell adni a differenciált feladatmegoldásra és feladatvégzésre, a közös munkára is.
- Az óvónő, konduktor teremtse meg annak lehetőségét, hogy minden gyermek megtalálhassa a számára sikerélményt jelentő tevékenységi formát, és megalkothassa a számára legvonzóbb eszközökkel képi-plasztikai elképzelését a teremben és az udvaron is.
- Mozgássérült gyermekek számára az ábrázolási módok sokfélesége teremtsen lehetőséget a kézfeladatsor alatt tanultak alkalmazására, orthofunkciós kézhasználat kialakítására

Tevékenységek:

<p>3-4 éves korban</p>	<p>Az óvónő, konduktor az óvodába kerülő gyermekeknek tegye lehetővé, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés lehetőségeivel. A tevékenységi formák az építés, plasztikai munkák és képalakítás körét alkotják. Ezek ne különüljenek el élesen egymástól.</p> <p><u>Építés</u> során a gyermekek ismerkedjenek a különböző tárgyakkal, azok formáival, alakzataival. Folytassanak téralkotó tevékenységet a belső terekben könnyen mozgatható bútorokkal, nagyobb méretű dobozokkal, különböző alakú és formájú, kisebb-nagyobb kartonlapokkal, hullámpapírral, építőjátékokkal, takarókkal, egyéb tárgyakkal.</p> <p><u>Plasztikai munkák:</u> Ismerjék meg a különböző anyagok alakíthatóságát nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, tépegetve, mélyítve, karcolva stb. Szerezzenek tapasztalatokat az anyagok viselkedéséről: oldhatóság, nyomhagyás, karcolhatóság, képlékenység.</p> <p><u>Képalakítás:</u> A képalakítás jelenjen meg festéssel tetszés szerinti színválasztással, színkeveréssel, zsírkrétával, papírragasztással, nyomattal, ujjfestéssel, tenyéryomattal. A gyermekeknek legyen lehetősége érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra. Ezen kívül természetesen adnunk kell témákat is, mert e nélkül életkori sajátosságukból adódóan témaválasztásuk könnyen megtapad.</p> <p><u>Mozgásfejlesztés:</u> Nagymozgások, egyensúlyérzék (az építmény használata közben, tapasztalatot szerez a stabilitás-labilitás, a test és a tárgyak egyensúlyának viszonyatairól: kibújás, bebújás, átlépés, ráemelés), finommotorika, szem-kéz, szem-láb koordinációja,</p>
-------------------------------	--

	<p><u>Testséma fejlesztés:</u> Személyi zóna alakítása (adott tárgyakhoz viszonyított testhelyzet gyakorlása), testérzék ismerete, testfogalom,</p> <p><u>Percepció fejlesztés:</u> Vizuális fejlesztés (szemmozgás fejlesztése, vizuális ritmus, vizuális helyzet, pozíció felismerése, vizuális zártság, egészségesség, vizuális emlékezet), alakítás, formaállandóság fejl. (alak, forma, méret motoros alakítása, részekből különféle alakzatok összerakása) tapintásos-sztereógnosztikus észlelés fejlesztése (különféle formák, méretek alakítása, ritmikus sorminta, ismerkedés az anyagokkal), térpercepció (tér átrendezés, térirányok, a tárgyak egymáshoz való viszonya mellett, előtt, szögek, sarkok észlelése), keresztcsatornák fejlesztése.</p> <p><u>Verbális fejlesztés:</u> tárgyak, cselekvések, téri viszonyok megnevezése, osztályozás - formák, alapszínek, méret, hasonlóság alapján,</p>
<p>4-5 éves korban</p>	<p><u>Építés:</u> Nagy térbeli alakzatok (nyitott, és zárt körök „kapuk”, egyenes és kanyargó sor „vonat”, stb.), formálása a gyermekek közös játéka során. Kisebb-nagyobb dobozokból készítsenek makettek. Építsenek különbözőféle anyagokból pl. homok, hó, építőkockák, berendezési tárgyak, hullámpapír, különböző méretű formájú karton lapok, takarók stb.</p> <p><u>Plasztikai munkák</u> során legyenek képesek a formák tagolására. Készítsenek alkalmi ajándéktárgyakat, játékuhoz kellékeket. Gyűjtsék a természeti tárgyakat (termések, levelek, virágok, kavicsok, ágak, gallyak stb.) Szerezzenek tapasztalatokat különböző formák alakíthatóságáról: gömbölyű, szögletes, testes, lapos stb. formák kisebb részformákkal tagolása (emberalak feje, nyaka, törzse, végtagjai, a virág szára, levele, színe stb. Arányviszonyok gyakorlása részekre osztással (félbe, negyedbe hajtogatással). Készítsenek fakanál-, zacskó- vagy síkbábokat.</p> <p><u>Képalakítás:</u> A gyermekeknél megjelenő szándékos képalakító tevékenységet az óvónő, konduktor segítse élményekhez kapcsolódó témákkal, s azokhoz megfelelően kapcsolódó technikával. Rajzoljanak az udvaron, aszfalton, földön, papíron, egészen nagy méretekben is. Jelenjen meg a gyermekek rajzában az emberábrázolás, környezet, tárgyak, cselekmények saját elképzelés szerint történő megjelenítése. Fessenek egyénileg választott színekkel, gombfestékkel, temperával, viasz-, és zsírkrétával, sokféle alakú, méretű, színű és anyagú papír felhasználásával. Használjanak különböző vastagságú ceruzákat, ecsetet, filceket, krétákat, fapálcákat. Alakítsanak képeket spárgából, fonalból, textiltől, termékekből, papírból tépéssel, vágással, ragasztással, kollázssal, stb.</p> <p><u>Mozgásfejlesztés:</u> Nagymozgás, egyensúlyérzék, finommotorika, szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése</p> <p><u>Testséma fejlesztés:</u> Személyi zónák, oldaliság tudatosítása, testrészek ismerete, elülső-hátsó zóna, függőleges zóna, testfogalom.</p> <p><u>Percepció fejlesztés:</u> Vizuális fejlesztése, szem működésének erősítése, vizuális zártság - egészségesség (Mi hiányzik?), vizuális ritmus (díszítés), emlékezet fejl., alakítás, forma állandóság fejl., részekből - egész, tapintásos - sztereógnosztikus</p>

	<p>észlelés fejlesztése, térpercepció, téri irányok, keresztcsatornák fejlesztése,</p> <p><u>Verbális fejlesztés:</u> Tárgyak, térbeli viszonyok megnevezése, irányok (körbe, kacsaringósan, ferdén, átlósan, közel, távol, stb.), helyzet (-ba, -be, -ban, -ben, kívül, stb.), időviszonyok, oldaliság, osztályozás (formák, színek, méretek, hasonlóság stb.).</p>
5-6 éves korban	<p>A tevékenységi formák, eszközök a fejlesztési célok azonosak 4-5 éves korcsoportéval. A fejlődés a részletgazdagságban közös kompozíciók készítésében, azok tervszerűségében, bonyolultságában fedezhető fel. Legyen igényük az ajándékkészítés. Gyűjtsenek alkotó tevékenységükhöz különféle anyagokat, terméseket, virágokat, leveleket, stb. Használjanak a képalakításhoz minél eredetibb megoldásokat. A hagyományos technikák mellett alkalmazzanak újabbakat is pl. fessenek fogkefével, pálcikával, zsinórral, szívószállal, stb. Ne csak rajzlapra fessenek hanem, textilre, üvegre, kartonra, csomagolópapírra, kartondobozra, csempére, tortaalátétre, hullámpapírra, stb. Készítsenek terményképet, fonalképet, textilképet, válják mindennapossá az origami. A varrás mellett ismerkedjenek a gyöngyfűzéssel, gyöngyszövésével, fonással, szövésével, makraméval, gipszöntéssel, kasírozással. Készítsenek zacskó-, fakanál-, zsinórbábokat stb.</p>

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén:

- A gyermekek ábrázolására jellemzővé válik a téma- és formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Téralakításban, építésben ötletesek, együtt működők. Plasztikai munkáik egyéni, részletezők.
- Képalakításaikban egyéni módon jelenítik meg elképzeléseiket, élményeiket.
- Formaábrázolásuk változatos. Emberábrázolásaikban megjelennek a részformák, a mozgások jelzései.
- Fokozott önállósággal alkalmazzák a megismert technikákat, pl. vágás, ragasztás, létrehozás, varrás, kötözés, papírhajtogatás, stb.
- A finommotorika fejlesztése során kialakul a helyes ceruzafogás, laza csuklómozgás.
- A szem-kéz koordináció összehangoltta válik.
- Kialakul a domináns kezesség, irányfelismerés (térbeli orientáció)
- Képesse válnak az irányok ösztönzésére, előbb a függőleges majd a vízszintes síkba történő átfordításra (a térbeli lent síkban alul van), bal-jobb irányok megkülönböztetésére.
- Kialakul a gyermekek önazonosítása (testrészek ismerete, testfogalmak, oldaliság)
- Képesse válnak részekből egészet alkotni.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetnek egymás alkotásairól, újabb terveket szőnek.

5. Mozgás

5.1. Ép mozgású gyermekek mozgásfejlesztése

Célja: a mozgásfejlesztést tágan értelmezzük, az aktív nagymozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magában foglal és az egész személyiség fejlődését elősegíti. Kedvezően befolyásolja a szociális képességek alakulását is. A célok elérését szolgáló feladatokat természetes módon integráljuk az óvodai tevékenységekbe.

Feladata:

- a nagymozgások, és célzómozgások fejlesztése, pontosítása,
- szem-kéz koordináció kialakítása és fejlesztése,
- egyensúlyérzék fejlesztése,
- finommotorika fejlesztése,
- a természetes mozgáskészségek fejlesztése, stabilizálása,
- egészséges életmód kialakítására nevelés,
- pozitív személyiségtulajdonságok erősítése,
- egészséges versenyszellem alakítása,
- testi képességek alakítása, fejlesztése (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, testtartás),
- térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése,
- alkalmazkodó képesség fejlesztése.

Az óvónő, konduktor feladatai:

- A gyermek egészségének megóvása a higiénés szabályok betartásával.
- Szükséges környezeti feltételek megteremtése. (megfelelő idő, hely biztosításával)
- Mozgásfejlettség felmérése: mozgásszervi eltérések, érzékszervi funkciózavarok felderítése.
- A gyermek testi épségének védelme, baleset megelőzés szempontjából a megfelelő tárgyi feltételek, eszközök biztosítása.
- Egészséges életvitel testi edzettség alakítása. (az évszakok lehetőségeinek figyelembevételével, levegő, víz, napfény edző hatása, téli sportolási lehetőségek).
Gyermek-óvónő, konduktor-család szabadidő hasznos eltöltése, küzdőszellem alakítása.

A mozgásfejlesztés fő területei:

- Szabad, spontán mozgások.
- Szervezett, tervezett testnevelés foglalkozás, valamint a mindennapos frissítő torna.

A fejlesztés mozgásanyaga:

- Játékok: szerep-, utánzó-, futó-, szabály-, küzdőjátékok.
- Rendgyakorlatok: egyenes testtartás, vonal és köralakítású fordulatok meghatározott irányokba.

- Gimnasztika - szabadgyakorlatok: kartartások, nyakizom gyakorlat, kar, láb és törzsmozgatás, testhelyzetek, mozgáskoordináció alakítás, koncentrációs mozgás gyakorlatok - kéziszer gyakorlatok (bot, babzsák, szalag, karika, labda)
- Járások, futások: természetes járás irányváloztatásokkal, speciális járás (lábboltozat javítás)
- Futás egyenes vonalban, irányváltásokkal. Lassítás - gyorsítás, akadályok leküzdése, versenyfutás.

Az egész nap folyamán valamennyi tevékenységbe ágyazódva jelen vannak, ehhez járul még a csoportszobában bent lévő ill. bevihető fejlesztő játék - sportszerek használata, valamint az udvaron használható, részben beépített, részben mobilizálható mozgásfejlesztő eszközök. Ezek segítik az új mozgásformák kialakulását, gyakorlását, az ismert mozgásformák tökéletesítését. A veszélyhelyzetekkel való ismerkedés és megbirkózás, hozzájárul a kiegyensúlyozott, félelemmentes közérzetéhez

A testnevelés foglalkozások anyagában valamennyi mozgásfunkció fejlesztése jelen van minden korosztályban, csupán a nehézségi fokok eltérőek.

Folyamatismertetés a beszoktatástól az iskolába kerülésig:

<p>3-4 éves korban</p>	<p>A testnevelés anyaga nagyrészt a természetes mozgásokat tartalmazza, kiemelt feladat a testséma és a nagymozgás fejlesztés. Nagymozgások: járás, futás, csúszás, kúszás, mászás, függeszkedés, ugrás, egyensúly gyakorlatok.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Örülnek a mozgásnak (futó és fogójátékokat játszanak) - Néhány másodpercig nyugodtan állnak alapállásban. - Jelre képesek az óvónő, konduktor felé fordulva megállni. - Ismerik a futás, járás közötti különbséget. - Képesek futás közben irányt változtatni, személyeket és tárgyakat kerülni. - Csúsznak, kúsznak, másznak a talajon (irányváloztatással is). - Hat, nyolc lépés nekifutásból megtorpanás nélkül a megjelölt széles sávon átlépnek. - A labdát helyben, és járás közben maguk mellett, egy kézzel gurítják. - Az aktívabb mozgást és a nyugodtabb tevékenységet kedvelő gyermekek megtanulnak egymáshoz alkalmazkodni és lassan elsajátítják azokat az alapvető szabályokat, amelyek betartása a biztonságos mozgáshoz elengedhetetlen.
<p>4-5 éves korban</p>	<p>Nagyobb szerepet kap a tér-mozgás megismerése, ehhez kapcsolódik az egyensúlyérzék fejlesztés, szem-kéz, szem-lábkoordináció fejlesztés. Labdagyakorlatok, dobások, járás-futás, szökdelések, ugrás, függés, mászás. Kiemelt helyet kap az oldaliság.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eljátszanak futójátékokat kettős körből szabályok magyarázata nélkül. - Ismernek átfutó játékokat. - Oszlopból és szétszórt elhelyezkedésből felszólításra kézfogással kört alakítanak. - Csoportos versenyjátékot el tudnak játszani, négy csapatban.

	<ul style="list-style-type: none"> - A természetes járás ritmusát 12-16 lépés alatt átveszik. - Összehangolt kar- és lábmunkával egyenesen és körben futnak. - Két feladatból álló mászófeladatot 5-6 lépés nekifutással összekapcsolnak. - Gurulóátfordulást végeznek hajlított térdű terpeszállásból, zsugorülésen át alapállásba. - Biztosan haladnak végig vízszintes padon, a pad végén leugranak hajlított alapállásba. - 30-40 cm magasból, páros lábbal, pillanatnyi repülésen át talajt fognak páros lábbal, hajlított állásba. - Célba dobnak egykezes felsődobással vízszintes, 150 cm „folyosóba”. - Labdát fognak, feldobnak és elfognak, alkar között gurítanak, közben leguggolnak és felállnak
<p>5-6 éves korban</p>	<p>Az észlelés fejlesztése a legcélzottabb, ehhez társul a finommotorika és a keresztcsatornák fejlesztése.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Növekszik teljesítőkéességük, mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik. - Mozgástapasztalataik az egyensúlyozásban és az ugrásban növekednek. - Cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak. - Fejlődik térbeli és időbeli tájékozódó képességük. - Szeretik és igénylik a mozgást. - Egyéni - csoportos, sor és váltóversenyt játszanak az óvónő, konduktor segítségével és a szabályok pontos betartásával. - Megértik az egyszerű vezényszavakat . - A természetes járást ütemes járással változtatják - Kislabdát hajítanak távolba. - Labdát vezetnek helyben.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermek igényévé válik a rendszeres mozgás, testedzés.
- Egészséges versenyszellem kialakult, kudarcűrés jó.
- Mozgása harmonikus, összerendezett.
- Nagymozgása, egyensúlyészlelése, finommozgása kialakult.
- Tudnak térben tájékozódni, oldaliság kialakult.
- A szabályokat betartják, azokhoz alkalmazkodnak.
- A mozgásokban kitartóak.
- Önfegyelmük, figyelmük megerősödik.

5.2. Mozgássérült gyermek mozgásfejlesztése

A mozgássérült gyermekek egyéni fejlesztési tervében a mozgásfejlesztés különböző területei részletesen megjelennek.

Eszerint az alábbi területeket különítjük el:

1. Helyzetváltoztatás tanulása fekvő helyzetből kiindulva:

- Hasról hátra fordulás
- Hátról hasra fordulás
- Háton körbe fordulás
- Hason körbe fordulás
- Karral/lábbal nagymozgások kivitelezése

2. Helyváltoztatás tanulása

- Gurulás
- Kúszás
- Térdkézláb mászás
- Magas térdelésben járás
- Minden olyan helyváltoztatás, ami nem járás

1. Felülés, ülés

- Háton fekvő helyzetből felülés
- Hason fekvésből feltérdelés, sarokra ülés
- Földön, ülő helyzet megtartása (törökülés, sarokülés, oldalülés)
- Asztalnál ülés
- Szabad, támasz nélküli ülés (pl. számolyon)

2. Felállás, állás

- Székről, számolyról történő felállás,
- Földről való felállás
- Álló helyzet megtartása
- Járás sima talajon,
- Oldalazva járás
- Járás nehezített talajon

3. Manipuláció

- Nagymozgások kivitelezése, karral,
- Pronáció-szupináció
- Ököl nyitása-zárása
- Ujjak differenciálása

A mozgásfejlesztés az egész napirend során, komplex módon van jelen. A különböző helyzetben megoldott feladatsorok alatt tanultakat játéktevékenységek, valamint az önkiszolgálási teendők során alkalmazzák a gyermekek.

6. A külső világ tevékeny megismerése

„A környező világ iránti érdeklődés velünk születik.” (Durell)

Célja: A külső világ tevékeny megismerése igényli és ugyanakkor továbbfejleszti a gyermek mozgását, érzékelését, észlelését, játékba ágyazott tapasztalását. Élményein keresztül bővíti ismereteit, alakítja ítélő,- és döntéskéességét, és a gyermeki természetes kíváncsiság segíti tovább a megismerésben. A természetvédelem, a környezetvédelem a megismeréssel együtt a gyermek természetes igényévé válik. A közvetlen és tágabb környezet, a haza megismertetése közös élmények megélésével. A körülöttünk lévő világ csodáira nyíljon rá a gyermekek szeme, váljon igényükké a környezet felfedezése, megismerése, értékelése, megóvása.

Feladata:

- A közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti-emberi-tárgyi világ értékei iránt.
- A biztonságos eligazodás a környezetünkben, közvetlen tapasztalatszerzés során érzékeljék a környezet esztétikumát.
- Új ismeretek nyújtása és a meglévők mélyítése, rendezése: megfigyelés, leírás, kísérlet, összehasonlítás, rendezés, csoportosítás mérés során.
- Az óvodapedagógus tudatosan irányítsa gyermekek figyelmét a környezet felfedezésére, a társadalmi és természeti környezet tekintetében egyaránt.
- Közben jussanak olyan tapasztalatokhoz, melyek a környezetben való, életkoruknak megfelelő eligazodáshoz szükségesek. Ismerjék meg a szülőföld fogalmát, a közvetlen és tágabb környezetben élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, szokások és a tárgyi kultúra értékeit, tanulják meg ezeket szeretni, tisztelni, és védeni.
- Az óvodapedagógus nyújtson mintát a gyermekeknek a környezethez, a természethez való pozitív viszonyulásával. Értékrendje tükrözze az elvárásokat kommunikációja tegye nyilvánvalóvá ezt a pozitív értékrendet.

Az óvodapedagógus feladatai a nevelés folyamatában:

- az óvodai mindennapok színességét, élménygazdagságát, a gyermekek kíváncsiságából adódó változatosság jellemezze és azt csak oly mértékűen kívánja befolyásolni, amennyire készségeik, képességeik fejlődéséhez életkoruknak megfelelően szükséges,
- tegye lehetővé, hogy a gyermekek - a helyi adottságokhoz igazodva - természetes környezetben szerezzék meg a tapasztalataikat,
- támaszkodjon a gyermek kíváncsiságára, családi élményeire, tapasztalataira,
- meglévő ismeretekre alapozzon,
- a gyermek társas magatartásának alakítása, nyelvi kifejezőképességének fejlesztése a környezettel való ismerkedés során,
- olyan lehetőségeket teremteni, melyben a gyermekek alkalmi és folyamatos megfigyelések során fedezik fel a természeti jelenségeket, természeti változásokat,
- hívja fel a figyelmüket a természetvédelem fontosságára: életkoruknak megfelelően védjék az élő környezetet,
- tudatosítsa a tárgyi környezet védelmét is, mert kölcsönhatásban áll a többi környezeti tényezővel,

- a gyermekek kommunikációs készségének alakítása,
- tevékenység szervezeti formáinak biztosítása: spontán, játékos módon, kezdeményezett foglalkozáson, kérdés-felelet formában, gyakorlati probléma és feladatmegoldás során, közvetlen tapasztalat és élményszerző séták alkalmával.
- A témakörök keretét az évszakok adják. Az évszak blokkokhoz rendeljük a növény- és állatvilág, az ember és környezete, a hagyományok témaköreit. Itt kell kiemelnünk a helyi sajátosságok megjelenítését, elsősorban azt, hogy a témák csak azon ismereteket közelítsék, mélyítsék, amelyekről ebben a közegben konkrét tapasztalatokat szereznek a gyermekek. Alkalmanként a gyermekek szerezzenek ismereteket életterüktől távol álló témákról is.

Témakörök:

3-4 éves korban	4-5 éves korban	5-7 éves korban
<ul style="list-style-type: none"> - Évszakok - Óvodások vagyunk - Család - Testünk - Közlekedés - Állatok-növények - Színek (alap) 	<ul style="list-style-type: none"> - Évszakok - Család - Testünk-egészségmegőrzés - Közlekedés - Állatok-növények - Környezetvédelem - Színek(kevert) 	<ul style="list-style-type: none"> - Évszakok, időszakok - Család - Testünk egészségmegőrzés - Közlekedés - Állatok-növények-emberek - Óvoda, lakóhely, szülőföld (és környéke) - Környezetvédelem - Tűzvédelem - Színek (árnyalatok, erőssége) - Élménypedagógia

Folyamatismertetés, beszoktatástól iskolába kerülésig:

3-4 éves korban	<ul style="list-style-type: none"> - A gyermekek fogadják el és szeressék meg az óvodát, majd ismerkedjenek az óvoda környezetével. - Figyeljék meg az évszakok közötti különbségeket. - Beszélgessenek családjuk tagjairól, ezzel kapcsolatos ismereteiket szimulációs játékokban is elevenítsék meg. - Ismerjék meg az óvoda környezetét. - Becsüljék, szeressék a természetet, válják igényükké az őket körülvevő élővilág és az esztétikus környezet megóvása.
5-6 éves korban	<ul style="list-style-type: none"> - Séták az óvoda környékén, melynek célja az élmény- és tapasztalatszerzés. - Válják hangsúlyossá a megfigyelés, gyűjtögetés.

	<ul style="list-style-type: none"> - Az évszakokhoz tudják kötni azok jellemzőit (időjárás, növény- és állatvilág). - Keressenek összefüggéseket az időjárás és az emberek tevékenysége között. - Végezzenek rügyeztetést, hajtatót, magvak csíráztatását. - Nézegessenek családi képeket, ezek alapján tudják bemutatni családjuk tagjait, otthonukat. - Látogassanak el az óvoda környékén lévő intézményekbe, ismerkedjenek meg az orvos munkájával, - gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait. Ismerjék a személy- és teherszállító járműveket. - Figyeljék meg, hogy az óvoda környezetében, milyen háziállatok, madarak, bogarak élnek: élőlények óvása, védelme. - Becsüljék, szeressék a természetet, válják igényükké az őket körülvevő élővilág és az esztétikus környezet megóvása
<p>6-7 éves korban</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Az évszakok témakör bővítése: környezetszennyeződés, növények fejlődési feltételei. - Kirándulás alkalmával ismerkedjenek a gyógyfüvekkel, mezei virágokkal, vadon termő növényekkel, állatokkal pl. Budakeszi Vadaspark, Állat és Növénykert, Mezőgazdasági Múzeum , Nagytétényi Kastély Múzeum - Végezzenek egyszerű kísérleteket. Csodák Palotájába látogatás - Az összegyűjtött termények, termések hasznosítása. - A közlekedéssel kapcsolatos ismereteik bővüljenek szárazföldi - vízi - légi közlekedési eszközökkel - Bővítsék ismereteiket az állatvilág témakörben, ismereteik minden témában lehetőleg alapos tapasztalati háttérrel rendelkezzenek. - Becsüljék, szeressék a természetet, válják igényükké az őket körülvevő élővilág és az esztétikus környezet megóvása. - Ismerkedjenek foglalkozásokkal, helyi tapasztalatok szerzése: tűzoltóság, fodrász, fogorvos, rendőr, stb. - Szelektív hulladékgyűjtés, természetvédelem fontossága

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét, óvodájuk nevét,
- tudják születési helyüket, idejüket,
- különbséget tesznek az évszakok között, ismerik jellemzőiket,
- ismerik a környezetükben lévő intézményeket,
- ismerik a háziállatokat, madarakat, bogarakat, vadállatokat,
- ismerik környezetük növényeit, azok gondozását,
- gyakoroltak az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedés eszközöket,
- megkülönböztetik a jobb-bal irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat pl. alá-, fölé-, mellé-, stb.,

- kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszéd.

Környezetünk mennyiségi és formai összefüggései

Célja:

- a minket körülvevő világ mennyiségi, formai, kifejezésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában, a gyermekek igényeihez, ötleteihez igazodva.
- a gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztaltatása. Pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozása.
- A játék tevékenységek nyújtsanak bőséges lehetőséget arra, hogy megszerzett ismereteiket alkalmazhassák.

Feladata:

- Tanuljanak meg számolni, halmazokat alkotni, bontani, számosságukat megállapítani becsléssel, számlálással. Csoportosítsanak tulajdonságok alapján, keressenek azonosságokat, különbözőségeket.
- Praktikusan használják számlálási képességeiket a mindennapokban, a munkajellegű tevékenységek, a játék, a beszéd alkalmával.
- Ismerjenek meg térbeli viszonyulásokat, fogalmazzák meg és használják aktuálisan.
- Ismerjék a síkidomokat, térbeli idomokat, nevezzék nevükön, fedezzék fel a hasonlóságot a tárgyak és az idomok között.
- Végezzenek logikai műveleteket először eszközökkel, majd gondolati síkon, stratégiai gondolkodásuk fejlődéséhez.

Az óvónő, konduktor feladatai a folyamatban:

- Figyelje a gyermekeket, megismerve érdeklődésüket, képességeiket, előkészítse és megtervezze az egyénre szabott fejlesztési területeket.
- Biztosítson alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán, és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, az ismeretek rendszerezésére, szükség esetén korrigálására.
- A kötetlenebb cselekvő tapasztalatgyűjtés mellett szükség van kötelező foglalkozásokra is új ismeretek feldolgozásánál, illetve ismétlés, rendszerezés alkalmával. Ezeket is hassa át a játékosság!
- Az egyéni, páros, mikrocsoportos foglalkozásokon alkalom nyílik a differenciált feladatadásra, az egyéni tempó és fejlettségi szint figyelembevételére.
- A speciális matematikai kifejezéseket pontosan használja az óvónő, konduktor!
- A gyermekek pontatlan megfogalmazásait javítsa!
- Minél több akadályhelyzetet kell teremteni, ez ösztönzi a gyermekeket a gondolkodásra. A probléma felvetése egyértelmű legyen a gyermekek számára! Hagyjuk saját logikája szerint gondolkodni, próbáljuk rávezetni a megoldásra, de ne oldjuk meg helyette! A mozdulat ismétlődése örömet okoz, ami elvezet az eredményhez kapcsolódó örömhöz.
- Az eszközöket a gyermekek is készíthetik, felhasználhatók a csoportszoba játékaik, valamint speciális matematikai segédeszközök.

A természeti - emberi - tárgyi környezet matematikai tartalmú megismerését szolgáló témakörök:

- Halmazok képzése.
- Halmazok összehasonlítása tulajdonságuk szerint.
- Halmazok szétválogatása, bontása részhalmazokra.
- Halmazok elemeinek sorba rendezése.
- Halmazok összemérése becsléssel, párosítással, másolással.
- Mennyiségek összemérése: magasság, tömeg, mennyiség, űrtartalom, terület, szélesség, vastagság, bőség.
- Kis számok összkép alapján. (0, 1, 2, 3)
- Sorba rendezett elemek helye a sorban.
- Tapasztalatok a darabszám változásairól.
- Építések, alkotások szabadon és másolással, valamint egy feltétel megadásával.
- Tevékenység tükörrel. (szimmetria)
- Tájékozódás térben. (téri viszonyok, irányok)
- Tájékozódás az egyszerű síkban ábrázolt világban

Mozgásfejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> - Nagymozgások (utánzás, hosszúságmérés lépéssel) - Egyensúlyérzék (vonal mérése tyúklépéssel, tárgyak hordozása) - Finommotorika (építés, rajzolás, applikációs képek összerakása) - Szem-kéz koordináció. (építés, folyadéköntés méréskor, terítés vendégség játéknál) - Szem-láb koordináció. (vonal hosszúság mérése, tyúklépéssel)
Testsémafejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> - Testrészek ismerete. (tükörjáték, relációk használata) - Meghatározott testrészekre összpontosítás. (lábbal dobantás) - Oldaliság (irányok)
Percepciófejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> - Vizuális időrendiség felismerése. (képek időrendi sorbarendezése) - Különböző alakok, formák megismerése. (halmazképzés)

	<ul style="list-style-type: none"> - Vizuális emlékezet fejlesztése. (minta kirakása emlékezetből) - Térpercepció fejlesztése. (térbemozgása) - Taktilis csatorna fejlesztése. (érezékelő játék tapintással) - Hallás észlelés fejlesztése. (érezékelő játék hallással, zörejek, hangszerek hangja) - Keresztcsatornák fejlesztése. (hallás - tapintás érezékelő játékkal)
Verbális fejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> - Osztályozás: színek, méretek, hasonlóság, különbség, formák megnevezése. - Tárgyak megnevezése. - Testrészek megnevezése. - Cselekvések kifejezése szóban. - Térbeli viszonyok, helyzetek, irányok megnevezése.

Folyamat ismertetés az óvodába lépéstől az iskolába kerülésig:

Az óvodába kerülő 3 éves gyermekek a mindennapi életben találkoznak matematikai fogalmakkal, összefüggésekkel.

Ezek a fogalmak először passzív szókincsükké válnak, majd fokozatosan beépülnek a beszédükbe. Középső csoportban kezdődik a tervezett, szervezett matematikai nevelés, mely játékos tevékenység során a gyermekek minden érzékszervét bevonva tapasztalatok szerzését biztosítja számukra.

Megismerik a mennyiségi, alak, nagyság, térbeli viszonyokat (relációkat), alakul ítéliképességük, fejlődik tér-, sík-, és mennyiségi szemléletük, logikus gondolkodásuk, problémafelismerő és -megoldó készségük.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Iskoláskorra megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem.
- A cselekvő - szemléletes, és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás kialakulóban van.
- Képesek megadott szempontok szerint halmazok képzésére.
- Képesek szín, forma, nagyság, időrendiség alapján csoportosítani tárgyakat, tárgyképeket.
- Képesek megadott szempontok szerint szétválogatni, sorba rendezni tárgyakat, a rossz válogatást, sorba rendezést javítani tudják.
- Kis számokat összkép alapján felismernek (dobókocka)
- Elemi mennyiségi ismereteik vannak.
- Képesek különböző mennyiségek összehasonlítására, összemérésére, párosítására.

- Képesek építéseket másolni.
- Egyszerűbb tükörképeket képesek létrehozni.
- Eligazodnak a térben és a síkban.
- Az irányokat, relációkat értik, követik, a helyzeteket megnevezik.
- Képesek elemi ok-okozati összefüggések megértésére.
- A problémahelyzetek megoldására egyéni ötleteik vannak.

7. Munka jellegű tevékenységek

Célja: A személyiségfejlődés fontos eszköze a munka.

Játékkal egybekötött, cselekvő megtapasztalás, mely az óvodapedagógus példamutatására alapozva segíti a gyermek készítését a munka örömeinek átélésében. Az alkotási vágy kielégítését szolgálja, mint pozitív élmény. A feltételek biztosításával és a megfelelő idő megteremtésével, pontos instrukciók adásával a munka eredménye kiváltja a megismétlés utáni vágyat a gyermekben.

Feladata:

- A gyermekek önként vállaljanak feladatokat önmaguk és mások ellátására,
- Nyújtson örömet és sikerélményt számukra a tevékenykedés, és érezzék annak fontosságát.
- Késztesse őket a tevékenység megismétlésére a siker „jó íze”.
- Az önbecsülést, és az önértékelést pozitív irányba befolyásolja.
- A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételeinek biztosítása.
- Cselekvő tanulással a munkajellegű tevékenységek kialakítása, munkavégzéshez szükséges attitűdök formálása,
- A nemek társadalmi egyenlőségének elősegítése oly módon, hogy valamennyi munka jellegű tevékenységet a lányok és a fiúk egyaránt gyakorolják.
- A munkavégzéshez szükséges képességek, készségek, tulajdonságok alakítása, a gyermekek egyéni képességeinek figyelembevételével.
- A munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak, ok-okozati összefüggések, műveletek verbális megnevezése, mondatba foglalása által az anyanyelv fejlesztése.
- A tevékenységhez kapcsolódó spontán beszédhelyzetekben különböző beszédformák (udvarias megszólítás, cselekvésre felszólítás, utánzásra készítés, kérés, buzdítás, dicséret, stb.)gyakorlása.

A munka fajtái: rendszeres – alkalmi
 önkéntes – megbízásos
 önálló – közösségért végzett
 tervezett – spontán

Munkajellegű tevékenységek:

- önkiszolgálás
- környezet rendjének megőrzése
- alkalmoszerű munka (felkérésre, megkérésre, spontán jellegű)
- naposi munka
- növény,- és állatgondozás

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermek utánpótlási vágyából fakad, hogy a felnőtt munkacselekvéseit utánozza, ezért az óvodapedagógus legfontosabb feladata a példaadás.
- Mutassa be a munkajellegű tevékenységek fázisait,
- Nyújtson segítséget a feladatok helyes elvégzéséhez, neveljen egymás segítségére és egymás munkájának megbecsülésére.
- Biztosítson a munkavégzés fázisainak és fogásainak elsajátításához megfelelő mennyiségű gyakorlási lehetőséget.
- A gyermekek egyéni képességeinek figyelembe vételével neveljen önállóságra, felelősségre, kitartásra, rendszerességre és céltudatosságra.
- Szeresse és tisztelje az őt körülvevő természetet, környezetet, melyet igyekezzon rendben tartani, és példamutatással ösztönözze a gyermekeket és a szülőket is erre.
- Az önkiszolgálás és a közösségért végzett munka eredményeinek tudatosításával az elvégzett feladatok jelentőségének láttatásával ösztönözzön a munkára.
- A gyermekek munkajellegű tevékenysége tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel. Segítse a hátrányos helyzetű gyermekeket is sikerélményhez jutni, a közös munka örömeinek megélését tegye lehetővé számukra.

Munkajellegű tevékenységek feltételei, az óvodapedagógus ezzel kapcsolatos feladatai:

- Megfelelő munkaeszközök biztosítása, azok rendben tartása.
- Elegendő munkalehetőség biztosítása életkor, fejlettség figyelembe vételével.
- Elegendő idő biztosítása a munka elvégzésére.
- Megfelelő hely biztosítása, azok rendben tartása, a munkaeszközök tárolása, hozzáférhetőség, ahonnan a gyermek el tudja venni, illetve tenni.
- Nyugodt légkör megteremtése.

7.1. Önkiszolgálás:

Mindazon gyermeki tevékenység, amely a saját személye körüli feladatok ellátását jelenti. Felnőtt segítségével ismerkednek az önkiszolgálás sorrendjével. Az önkiszolgálás területei:

Testápolás: a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozottságát, tisztasági igényük kialakulását szolgálja.

Étkezés: a kulturált étkezési szokások elsajátítását szolgálja.

Öltözködés: a rendezett külső megjelenés és a ruházat rendben tartása, óvására való nevelést szolgálja.

7.2. Környezet rendjének megőrzése

Nem csak önkiszolgálás, hanem közösségért végzett munka is.

3-4 éves korban	<ul style="list-style-type: none"> - Ismerjék meg környezetükben a tárgyak helyét, vegyék el önállóan, amire szükségük van, használat után tegyék vissza. - Szükség esetén a szoba könnyebb berendezési tárgyait játékuhoz bátran rendezzék át, majd befejeztével rendezzék vissza.
4-5 éves korban	<ul style="list-style-type: none"> - A csoport játékait a közösen megbeszélte helyről vegyék el, és oda is tegyék vissza. Délután ügyeljenek arra, hogy ne a tovább maradó gyermekekre háruljon a teremrendezés. - Terem átrendezésében szükség szerint segítsenek - Apróbb rendetlenséget vegyenek észre. - Sepregetésben, ágyazásban, udvari játékok rendben tartásában segítsenek.
5-6-7 éves korban	<ul style="list-style-type: none"> - A csoport játékait tartsák rendben, babaszobában, babakonyhában időnként önállóan takarítsanak ki. Vegyenek részt a babaruhák kimosásában, a babaedények elmosogatásában a polcok letörlésében. - Ne csak a csoportszoba, hanem a kiszolgáló helyiségek rendjére is ügyeljenek. - Segíthetnek a szertári eszközök ki- és behozatalában, rendben tartásában. - Lehetőség esetén ismerkedjenek a könyvtár használatával.

7.3. Naposi munka

3-4 éves korban	<ul style="list-style-type: none"> - önkiszolgálási munka pontos megtanítása
4-5 éves korban	<ul style="list-style-type: none"> - A napos rendszer fokozatos bevezetése. - Terítik a terítőt. - Szétosztják az étkezéshez szükséges eszközöket. - Segíthetnek az étel kiosztásában (kenyér, gyümölcs, sütemény).
5-6-7 éves korban	<ul style="list-style-type: none"> - Ők tartják számon, ki következik a naposságban - Ügyelnek az asztal ízléses rendjére - Letörlik az asztalokat, összesöprik a morzsákat - Közreműködnek a foglalkozásokhoz szükséges eszközök kiosztásában, összeszedésében.

7.4. Alkalmoszerű munka - egyéni megbízások:

- *3-4 éves korban:* az óvónő, konduktor kérésének tegyenek eleget, ill. az óvónő, konduktor munkájában spontán segítsenek.
- *4-5 éves korban:* kért eszközöket hozzanak be, vagy vigyenek ki, üzeneteket adjanak át stb.

- *5-6-7 éves korban:* Bonyolultabb feladatot is szívesen teljesítsenek. Adjunk olyan feladatot, melyet már önállóan kell megszervezni (fokozatosság), valamint időnként olyan alkalmi megbízatásokat is, amelyekhez otthoni előkészületekre van szükség.
- *Kisebbségek segítése:* A csoportok között alakuljon ki az a szokás, hogy a nagyobbak segítenek a kisebbeknek.

7.5. Növény és állatgondozás

- Szobanövények gondozása, locsolása, átültetése.
- Virágoskert gondozása a csoportszoba előtt, kerti kultúrnövények ültetése, gondozása, őszi begyűjtése.
- Madáretető készítése, madáreleség előkészítése a téli időszakban.
- Az állatmenhely állatainak eleséggyűjtés, etetésük, gondoskodás róluk.

A munka jellegű tevékenység folyamatában:

Minden fajta munka bevezetése hosszú átmenettel valósítható meg sok-sok gyakorlással (3-7 éves kor között zajlik).

- Munkavégzéshez szükséges készségek, képességek formálása, alakítása.
- Feladatok elvégzésének megtanítása, munkafogások egyenkénti megmutatása, gyakoroltatása.
- Tapasztalatokhoz, ismeretekhez juttatás, a gyermekeket körülvevő környezet megváltoztatásához. (növény és állatgondozás).
- A munkavégzés közbeni szociális magatartás és az egymáshoz való alkalmazkodás szabályainak megtanítása.
- A játékkal azonos és eltérő vonások megismertetése.
- A gyermekek eljuttatása odáig, hogy a kezdeti öncélú egyéni indítékok közösségi indítékot kapjanak.
- A biztonsági feltételek megteremtése: baleset, sérülés megelőzése.
- A munkára nevelés kapcsán, elsősorban az önállóság és a feladattudat alakulása miatt igen fontos a szülők tájékoztatása és megnyerése is.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Az önkiszolgáló tevékenységet teljes önállósággal végzik.
- Környezetük rendjére, ezen belül saját holmijukra, és azok rendezettségére figyelnek.
- Alkalmoszerű feladatokat szívesen vállalnak, azok elvégzésében önállóak.
- Segítenek társaiknak.
- Naposságot szívesen vállalnak, az ezzel járó feladatokat önállóan, igényesen végzik.
- A környezetükben lévő növényeket óvják, az állatokat gondozásában, az emberi gondoskodás igényét érzékelik.

8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodai nevelés minden területén működő, el nem különíthető folyamat a tanulás. Jelentős részben az életkori sajátosságok miatt utánzásos tapasztalatszerzés, nem szűkül

le egy-egy tevékenységi területre, komplex, minden óvodai élethelyzetet jellemzően átszövő folyamat.

Célja: a gyermek személyiségének direkt fejlesztése:- ismeretek begyűjtése – alkalmazása - használata a mindennapokban,- interiorizáció, azaz belsővé válás, beépülés a személyiségbe, a személyiség gazdagítása,- a gyermek értelmi képességeinek, tudásának fejlesztése.

Feladata:

- A tapasztalatszerzés, gondolkodás örömeinek felfedezése.,
- Az érdeklődés – kíváncsiság felkeltése, kielégítése,
- A megismerési képességek fejlesztése,
- A képszerű, szemléletes gondolkodás kialakítása, majd az absztrakt elvonatkoztató gondolkodás fejlesztése,
- A beszédészlelés és beszédértés, szóbeli kifejezés fejlesztése,
- Problémahelyzetek teremtése, felismerése, megoldása,
- A gyermek képességeinek feltárása

Vannak **szimulált és természetes** körülmények között létrejövő tanulási folyamatok, ezen belül lehet:

- *önkéntelen figyelemre épülő* - vagy - *szándékos figyelemre épülő*
- *irányított tapasztalatszerzés* - vagy - *spontán információ áramlás.*

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- Az utánzásos minta, modellkövetéses magatartás, - viselkedéstanulás (szokások alakítása).
- A spontán játékos tapasztalatszerzés.
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Az óvónő által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés.
- A gyakorlati probléma- és feladatmegoldás.
- Az óvónő által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermekek spontán, önkéntes módon tanulnak, ezért az óvodapedagógus a gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére támaszkodva irányítsa a tapasztalat és ismeretszerzés folyamatát.
- Az óvodapedagógushoz fűződő érzelmi kapcsolat motiváló, a tanulási helyzetekben.
- Az akadályhelyzet szellemi aktivitásra ösztönöz.
- Az önállóság erős motiváló tényező.
- A szemléletesség érvényesítéséhez nélkülözhetetlen a tárgyak és jelenségek sokoldalú, érzékletes megjelenítése, a tárgyakkal való cselekvés.
- Hogy minden gyermek önmaga lehetőségeihez képest fejlődjön, az óvodapedagógus a gyermekeket egyéni fejlettségüknek megfelelően differenciált feladatadással készítse sokoldalú tevékenységre.

- A játékosság, mint alapelv a tanulás egész folyamatában érvényesüljön.
- Társakkal, óvónőivel való együttműködésben alakulnak közösségi tulajdonságaik. Az óvónő az előre megtervezett feladatok alapján a gyermekek részvételével egyéni fejlettségükhöz igazodva szervez és irányít. A tanulásirányítás a gyermekek folyamatos megfigyelésére épül.
- Óvodában a tanulás folyamatos, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvónő által kezdeményezett foglalkozásokon és időkeretekben valósul meg.
- A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása.
- Fontos a spontán tanulás és a szervezett tevékenység megfelelő aránya az óvodai gyakorlatban.
- Az óvodás korosztály számára a kötetlenség a legalkalmasabb tevékenységi keret, foglalkozási forma.
- Az óvónő tudatosan és tervszerűen biztosítja a fejlődéshez szükséges, differenciált tevékenységek feltételrendszerét
- A komplex foglalkozások megtervezése tudatosságot, nagyobb szervezési, áttekintő képességet és nagyfokú kreativitást igényel.
- Kötetlen foglalkozás alkalmával a gyermekek érdeklődése alapján mindig változó létszámú és személyi összetételű kis csoporttal foglalkozik az óvónő.
- Kötött foglalkozás választása estén is törekedni kell az oldott, családi légkör megvalósítására. A kötött és kötetlen foglalkozást egyaránt haszna át a játékosság, az élményt adó, oldott légkörben való cselekvés. Fontos a két foglalkoztatási forma között az ésszerű arány kialakítása.
- A kötetlen szervezeti forma valamennyi korcsoportban a foglalkozások egyik alapformája, kicsiknél a testnevelésen kívül az egyetlen szervezeti forma. - A kezdeményezés nem zavarhatja a kialakult játékot. Az időpont megválasztása az óvónőtől nagy körültekintést, tapintatot igényel. - Kötetlen az elhelyezkedés is.
- A 4-6-7 éves korban lévő gyermekek számára valamennyi foglalkozási ágból kötetlen és kötött foglalkozás is szervezhető. A kötött foglalkozás más magatartást igényel a gyermekektől. Részvételük nemcsak a belső szándéktól, hanem a kitérített feladattól is függ.

A tanulási forma aránya: a kötött és kötetlen tevékenységek mennyisége.

A tanulás szervezési formái: (Mindhárom korcsoportnak egyaránt alkalmas)

Kötött: mozgás, mozgásos játék

Kötött vagy kötetlen: ének-zene, énekes játék, rajzolás, kézimunka, környezetünk mennyiségi és formai összefüggései, a környezet megismerése, mese-vers.

A tevékenységek maximális időtartama (hetenként) - a tevékenységek aránya korosztályonként.

A mindennapi testnevelés

- 3-4 éves korban: kb. 10 perc
- 4-5 éves korban: kb. 10-15 perc
- 5-6-7 éves korban: kb. 15-20 perc

A tanulás szervezési egységei:

Egyéni: a gyermekek lehetőleg a saját elképzelésük szerint, saját eszközeikkel önállóan oldják meg a feladatokat.

Páros: társukkal együttműködve egymást segítve vegyenek részt a tanulásban.

Mikrocsoportos: társaikkal együtt működve egymást segítve vegyenek részt a tanulásban.

Teljes csoportos: óvónőre, társakra figyelve a csoport együtt oldja meg a feladatokat.

A szervezett tanulás időkeretei korcsoportonként:

Maximális időtartam tevékenységenként:

- 3-4 éves korban: 10-15 perc
- 4 éves korban: 20-25 perc
- 5-6-7 éves korban: 30-35 perc

Tanuláshoz használt eszközök:

- Kiválasztásánál törekedjen az óvodapedagógus arra, hogy érdeklődésre, aktivitásra, a gondolkodási műveletek alkalmazására, a feladatban rejlő akadály felismerésére és megoldására ösztönözzék a gyermeket.
- Az eszközök tudatos, célszerű felhasználására törekvés.
- Alternatív és kreatív megoldások támogatása.

Az irányított tanulás hatását tekintve:

- nagy-mozgások koordinálása
- értelmi képességeket kibontó
- érzelmi élet gazdagodását segítő
- szocializációt aktiváló, serkentő
- manuális, finom-motorikát fejlesztő
- esztétikai, szép-érzékét fejlesztő

A tanulási folyamatok értékelése:

- A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, **pozitív megerősítést** kapnak. Ezért az óvónő törekedjen arra, hogy mindegyik gyermek mindennap kapjon valamilyen pozitív megerősítést. A gyermekek tényleges, jó cselekedetét, tettét emelje ki.
- Az óvodapedagógus alkalmazza a **differenciált, árnyalt értékelést**.
- Alkalmazza a jutalmazás sokféle módszerét: simítást, pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést, egyénileg, a csoport és a szülők előtt egyaránt.
- Az óvodapedagógus a tanulási szokásokat alakítsa úgy, hogy egy gesztus, tekintet, egy átrendeződés, egy kérdés segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében.
- Nevelésnek legyen fontos célkitűzése, az **egyéni értékek felszínre hozása**, azok kimunkálása, ehhez megfelelően szervezzük a tanulási folyamatot, amelyek értékelésénél alapelv: a differenciált értékelés.
- **Következetes és konzekvens pedagógusi magatartás.**

- Fel kell fedezni a **különös figyelmet igénylő gyermekek igényeit**:
  - a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek tanulási nehézségeinek ok-okozati összefüggéseit fel kell tárni.
  - a tanulási nehézségekkel küzdő, illetve részképeség zavaros gyermekek tanulással összefüggő nehézségei kezelésére szakember segítségét kell kérni. Az egyéni bánásmód itt különös hangsúlyt kap.
  - a **tehetséggyanús gyermek**re fel kell figyelnie az óvodapedagógusnak. Meg kell találni velük a külön foglalkozás lehetőségét, a személyes kapcsolatteremtés módját, helyét.

A tehetséggyanús gyermek ismérvei lehetnek:

- egy téma iránti szokatlan elkötelezettség érzékelhető,
- kitart elképzelései mellett, nem lehet kimozdítani,
- mindig visszatérő érdeklődést tanúsít,
- esetleg magányos, de jól érzi magát ebben a státuszban.
- szokatlanul magas intelligencia – deviáns magatartás

Szükséges feltételek a gyermek részéről:

- cselekvő aktivitás,
- egyszerre több érzékszervét foglalkoztató tapasztalás
- felfedezés lehetőségének biztosítása
- kreativitásra való hajlam, akarat.

A spontán és önkéntelen figyelemre épülő tanulás lehetőségei:

- a szabad játék
- szimulált körülmények
- spontán szituációk, felfedezés
- könyv, média, reklám, film
- tervezett program, kirándulás
- óvodapedagógus kezdeményezései

V.

A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A nevelési folyamat eredményeként, valamint a gyermek belső érése folytán az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. Az óvodáskor végére a gyermek – a lassú átmenet eredményeként – óvodásból iskolássá érik. A gyermek általános érettsége: testi, lelki, szociális területeken nyilvánul meg. Ezeken a területeken megfigyelhető érési folyamat végén válik iskolakezdésre alkalmassá. A fejlettségének és életkorának megfelelően lehetőség van a rugalmas beiskolázásra.

A különböző területeken iskolakezdésre alkalmas az a gyermek, aki

1. Testi érettség:

- A testileg érett gyermek hatéves kora körül átesik az első alakváltozáson. Testarányai változnak, teste arányosan fejlett, teherbíró. Megkezdődik a fogváltás.
- Mozgása összerendezetté válik, nagymozgásait tekintve harmonikus, motorizált, biztonságos a térben való eligazodása. Finommozgásai koordináltak, célratörők.
- Mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését kontroll alatt képes tartani, szándékosan tudja irányítani.

Kritériumok:

- megfelelő testi fejlettség, (első alakváltozás, arányos test)
- súly, magasság, (öröklött testi adottságai mellett, megfelelő)
- a beszéde érthető, (nincsenek komoly beszédhibái)
- megfelelő egészségi állapot, (gyermekbetegségeken átesett, ritkán beteg)
- teherbíró képesség, (nem fáradékony, aktív ébrenléti állapot ideje nő)
- az izmok kellő fejlettsége, (erő, ügyesség, állóképesség, gyorsaság kornak megfelelő)
- finommotorikája megfelelő fejlettségű, (ceruzafogása megfelelő, ujjait – kezét ügyesen, bátran használja a változatos tevékenységek során)
- mozgását, viselkedését, testi szükségleteit szándékosan irányítani tudja.

(képes késleltetni, tud türelmesen várni, önuralom, önkontroll jellemzi, váratlan helyzetekben feltalálja magát, kreatívan oldja meg problémáit.)

2. Lelki érettség:

A lelki funkciók három összetevője, az **értelem, érzelem, akarat** megfelelő szintre jutásával mondható ki az iskolára érettség. A gyermek:

- Nyitott érdeklődéssel várja az általa még meg nem tapasztalt új eseményeket.
- Kész arra, hogy szembenézzon a kihívásokkal, amelyet az iskola tartogat számára. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdésére. Érzékelése, észlelése differenciáltabbá válik, különösen a téri, a vizuális és az akusztikus területeken mutatható ki. Téri tájékozódása, testsémája kialakul.

- Az önkéntelen emlékezet és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés. Tovább képes az információkat tárolni, illetve felidézni.
- Megjelenik a szándékos figyelem, a figyelem időtartama, terjedelme megnövekszik. A figyelem megosztására és átvitelére is képessé válik.
- A cselekvő- szemléletes és képi gondolkodás mellett megjelenik a fogalmi gondolkodás.
- Folyamatosan és érthetően kommunikál, gondolatait, érzelmeit kifejezi mások számára érthető formában.
- Életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal beszél, minden szófajt használ, beszéde nem korlátozódik tömondatokra.
- Tisztán és érthetően beszél, gondolatait különböző mondszerkezetekben adja tudtul.
- Türelmes, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről, ismeri saját személyes adatait, úgymint: név, lakcím, szülei neve, foglalkozása,
- Felismeri az idő múlását, a napszakokat, hét napjait, hónapokat, évet,
- Ismeri és gyakorolja a gyalogos közlekedés alapvető szabályait.
- Ismeri szűkebb lakóhelyét, környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét.
- Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- A viselkedés alapvető szabályaival tisztában van, magatartási formák, szokások jellemzik, melyek segítik a társadalmi és természeti környezetben eligazodni.
- Vannak elemi mennyiségi ismeretei.

3. Szociális érettség összetevői:

- szociális érzékenység: annak igénye, hogy másokkal kapcsolatba lépjen, a kapcsolat megteremtésének képessége.
- Együtműködési képesség, gyermek - gyermekkel, gyermek - felnőttel.
- a közösség igénye és az abba való beilleszkedés készsége,
- szabálytudat kialakulása, együtműködési, kapcsolatteremtési készség,
- a felnőtt irányításának elfogadása,
- feladattudat, feladattartás, eredményességre törekvés
- kitartás, munkatempó, önállóság, önfegyelem
- a közösségért végzett munka igényének kialakulása,
- testséma kialakulása,
- érzelmi kiegyensúlyozottság
- teljesítményen keresztül történő önértékelés, önállóság,
- vizuális és akusztikus differenciálásra képesség,
- feladattudat, feladattartás, önálló helyzet és feladat megoldásra való képesség,
- növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és az átvitele fejlett,
- fejlett a szándékos, folyamatos figyelem, szándékos megőrzés, szándékos felidézés,
- érzékelés, észlelés differenciált,

- téri észlelése és tájékozódása megfelelő.

4. Az iskolába lépés feltételei

Az iskolába lépés elsődleges feltétele a gyermek érettsége, ez gyermekenként eltérő lehet, mert az általánostól eltérő életkorban alakulhat ki.

A gyermekek iskolai felvételéről az óvodai szakvélemény, esetenként a Nevelési Tanácsadó javaslata alapján az óvoda vezetője dönt.

A mozgássérült gyermekek iskolaérettségének megállapításában, valamint a beiskolázás lehetőségeinek feltárásában az Országos Rehabilitációs és Szakértői Bizottság dönt, és tesz javaslatot az iskolaválasztásra.

5. Ellenőrzés, értékelés

A gyermek fejlődésének nyomon követése:

A gyermek óvodai életének kezdetén, személyiségfejlődési naplót nyitunk, mely tartalmazza a gyermek személyes adatait, óvodába lépésnek idejét.

A napló értékelésre, mérésre alkalmas az alábbi területeken:

- Egészségi állapot: testi fejlettség, gondozottság, étkezés, látás,
- önkiszolgálás: higiénés, öltözés, étkezés
- Mozgás: fejlettsége, tempója
- Érzelmi érettség: hangulat, magatartás, monotonia tűrés, konfliktus kezelés, önuralom,
- Értelmi képesség: figyelem, gondolkodás, feladattudat, feladattartás,
- Erkölcsi vonások
- Beszéd: beszédkedv, fejlettsége
- Szocializáció szintje
- Finommotoros érettség
- Játékra irányuló megfigyelések
- Érdeklődés – motiválhatóság

A bemeneti mérés után az aktuális időszaki méréssel folytatódik a gyermek személyiségfejlődésének nyomon követése. Évente három alkalommal mérünk, szeptemberben, januárban és júniusban.

A személyiségfejlődés mérésének eredménye mutatja a gyermek aktuális állapotát és figyelmeztet a fejlesztendő, vagy különös figyelmet igénylő területekre.

A megfigyeléseket a csoportnaplóban rögzítjük.

6. A program ellenőrzése, beválás vizsgálata

A nevelőtestület **évente értékeli** éves munkáját, a felülvizsgálat az éves értékelés alapján történik, annak megállapításai módosíthatják.

A program akkor kerül átírásra, ha jogszabály írja elő, vagy olyan mértékű módosításra van szükség, mely a program egyharmadát érinti.

A szülők és az intézménnyel kapcsolatba kerülő egyéb partnerek véleménye is befolyásolhatja a program módosítását.

7. Érdekegyeztetés, érdekérvényesítés, érdekvédelem fórumai

Érdekegyeztetés az intézményen belül **elsősorban a vezető** óvodapedagógus megkeresésével lehetséges, aki első fokon intézkedésre jogosult.

Ha érdemben változás nem történik, a fenntartó **Rózsakerti Baptista Közösség Vezetősége** jogosult eljárni, illetve az érdekek érvényesítésére az **Óvoda Tanács**on keresztül van lehetőség.

Törvényességi felügyeletet **Budapest Főváros Kormány Hivatala** lát el, illetve vizsgálatot rendelhet el az intézménnyel szemben. Nemcsak törvényességgel kapcsolatban, hanem oktatásügyi tekintetben is felügyeletet gyakorol, vizsgálatot indíthat független szakértők felkérésével.

8. Az óvodapedagógus írásbeli tevékenysége

A csoportokban dolgozó pedagógusok szakmai munkájának dokumentálása – tervezés–értékelés– adatok rögzítése, -módosítása – munkaköri kötelesség. A munkaköri leírások tartalmazzák az egyéni adminisztrációs tevékenységet.

Ezen belül:

- gyermekek egyéni fejlődésének naplója
- csoportnapló (A tanulási tartalmak a megvalósulás után kerülnek bejegyzésre!)
- felvételi-mulasztási napló(naponta)
- étkező gyermekek (napi nyilvántartása)
- éves munkaterv (tanév elején)
- projekt-tervek (projekt ciklusonként az éves terv alapján)

A tervezés és értékelés helye: a megfelelő dokumentumban történik.

Függelék

Az óvoda humán erőforrásai

A Pillangó Keresztény Óvoda személyi feltételei jónak mondhatók. Az intézményben alkalmazottak:

- Óvodavezető – vezető óvodapedagógus
- Konduktor - óvodapedagógus
- Óvodapedagógus
- Dajka

A Nemzetközi Pető Intézettel való folyamatos kapcsolattartás segíti a magas színvonalú konduktív pedagógiai munka megtartását és fejlesztését.

Az óvodában dolgozó óvodapedagógusok alkotják a szakmai munkaközösséget. A szakmai munkaközösség tagjai elemzik a Helyi Óvodai Nevelési Program beválását, mely segíti a program elemzését, értékelését.

Az óvoda egész nyitva tartása alatt biztosítjuk az óvónői/konduktori jelenlétet. A két műszakos munkakezdés révén tartani tudjuk az átfedési időt.

A nevelők munkáját két szakképzett dajka segíti, akik az óvodai élet egészében közreműködnek, a gyermekkel közvetlenül és állandóan kapcsolatban vannak.

Az óvoda rendjét, tisztaságát, balesetmentes környezetét a fentiekén kívül a fenntartó gyülekezet titkára, a gondnok és kertész biztosítja.

A program megvalósításához szükséges eszközök

I. Bútorok

- Szekrények, polcok,
- Asztalok, székek,
- Szőnyegek

II. Játékok

- A babaház kellékei
- Babák, babaruhák, egyéb babafelszerelés
- Konyhai eszközök
- Építő játékok, különböző anyagúak és méretűek
- Autós szőnyeg, különböző méretű autók, dőmperek, közlekedési lámpák, táblák
- Vonatsín készlet, vonatok
- Kirakós játékok, valamint formabeillesztők különböző méretben és formában
- Játék állatok (plüss és műanyag)
- Társasjátékok, kártyajátékok

- Mesekönyvek
- **Ábrázoláshoz szükséges eszközök (gyurma, ceruzák, filctollak, zsírkréta, festékek...)**
- Hangszerek

III. Konduktív pedagógiai eszközök

- Fokosszékek
- Kislovagló székek
- Fürdető zsámolyok
- Három részes zsámoly
- Járatórúd
- Gyakorló lépcső és lejtő
- Pálcák, babzsákok, karikák

IV. Az ép mozgású gyerekek mozgásfejlesztéshez szükséges eszközök

- Különböző méretű karikák
- Labdák
- Kötél
- bordásfal
- tornapadok
- trambulin
- tornazsámoly, tornaszőnyeg

V. Udvari játékok

- Kerti asztal
- Kerti pad
- Babaház
- Homokozó
- Mászókák

VI. Étkezéshez szükséges eszközök

- Tányérok, poharak, edények
- Evőeszközök
- Napos-kötények
- Szalvéták
- Asztalterítők

Néhány szó a konduktív pedagógiáról

„Tanítasz? Kíváncsiságot kelts, és ne leckét adj fel!” (Vörösváry László)

A konduktív nevelés, vagy konduktív pedagógia elnevezést Dr. Pető András találta ki, aki ennek a rendszernek a megalapítója volt.

A konduktív – rávezetést jelent, vagyis magyarrá fordítva, a konduktív pedagógia, **rávezetési tanítást, nevelést** jelent. Az elnevezés hangsúlyozza tehát, hogy a tanulás aktívan történik.

A konduktív, rávezetés, ami egyrészt **célképzéshez**, másrészt **megoldáshoz** vezet.

„Tanítasz? Kíváncsiságot kelts, mutasd meg a célt, és a megoldáshoz vezető utat!”

Pető András feltevése az volt, hogy az orto- és diszfunkció olyan folyamatok, amik nem függenek abszolút mértékben a különböző fogyatékoságoktól.

Mi is az, hogy ortofunkció,(„megfelelő működés”)?

Ez nagyon sokféleképpen értelmezhető.

A konduktív pedagógia értelmezése szerint az ortofunkció azt jelenti, hogy az ember képes mások számára is jelentőséggel bíró munka végzésére, képes hasznossá válni, és saját problémáin kívül mással is tud foglalkozni.

Ezért az ortofunkció, (vagyis a helyes működés) elérése érdekében, **nem valamely fogyatékoság változtatása, hanem a változásra képes ember segítése a cél!** Ennek a célnak az elérésére jött létre a konduktív pedagógia rendszere, ami figyelembe veszi az ember megismerési folyamatait, érzelmi életét, és a kommunikatív szempontokat is.

A konduktív pedagógiában az ember tisztelete is nagyobb a hagyományosnál. A konduktív nevelés során bizonyítani akarjuk és tudjuk, hogy az emberre jellegzetes tulajdonságok, még az idegrendszer súlyos károsodásai esetén is jelen vannak.

A megoldás nem egyszerűen az általunk észlelhető funkció, viselkedés támogatása, hanem annak a belső szervezésnek, a környezettel való kölcsönös ráhatás módjának kialakulása útján valósul meg, aminek az eredménye a funkció. A **konduktív, megfelelő célok közvetítésével**, komplex tevékenységek rendszere útján, **rávezeti az embert** a belső szervezőmód kialakítására, az idegrendszer koordinációjára, vagyis a **feladatmegoldásra**.

A cél elképzelésekor az idegrendszer megszervezi a cél eléréséhez vezető bonyolult utat. Ez a szervezés nem tudatos, **a célja tudatos csupán, de szerepet játszik az értelmi fejlettsége, érzelmi világa és meggyőződése is!**

A konduktorok feladata tehát az, hogy tudatosítsa a célt, és megmutassa a cél eléréséhez vezető utat.

A konduktív pedagógia nem terápia!

A megértés zavarát az okozza, hogy a pedagógiai munka eredményeként észlelhető változást, hagyományosan és helytelenül a gyógyulás kategóriájába sorolják. Amikor az ép gyerek tanul, és tanult funkciói ügyessé, szokássá, majd automatikussá válnak, azt nem tekintik senki „gyógyulásnak”. Az épek tapasztalatlanságát, tudatlanságát, ügyetlenségét nem tekintik betegségnek.

A diszfunkciós gyermek képtelenségét, gyakorlatlanságát, tapasztalatainak hiányát viszont, kórnak tekintik, amit gyógyítani kell, ezért náluk a hangsúly a tanulás helyett, a gyógyításon van.

A konduktív pedagógia az ortofunkció kialakításában a tanulás jelentőségét hangsúlyozza.

Úgy gondoljuk, hogy a diszfunkciós gyermek is fejlődőképes gyermek, aki a tanulás útján fejleszhető, és ő is tapasztalás és tanulás útján fejlődik, mint ép társai. Legfeljebb, sokkal hátrányosabb helyzetből indul, mert neki azt is tanulnia kell, amit az ép gyermek az érzés és a fejlődés folyamán spontán sajátít el.

A konduktor tehát nem gyógyít, hanem tanít, nevel.

A funkciófejlesztő foglalkozás nem konduktív pedagógia, bármilyen kitűnő módszereket alkalmaznak is.

A konduktív pedagógia az ember szemléletének, aktivitásának, küzdeni tudásának, tanulási képességének, életrendszerének kialakítási programja. Hogyan is valósul meg a tanítás, nevelés?

A konduktív pedagógia, egységes rendszer. Programja van. A program arra alapul, hogy az ember tanulása elsősorban újraépítés. Nincs mozgásgyakorlat a programban, nincs mechanikus gyakoroltatás! Ha csak ismételtetnénk előírt mozgásokat, akkor azt látnánk, hogy a mozgás, idegen maradna a tanuló számára. Így történik ez, a részeire bontott mechanikus tanulás esetén.

A konduktív pedagógiai rendszerben a **tanulónak meg kell értenie**, hogy miről is van szó!

Bárminek a megtanulásakor a tanulónak lehetőséget kell adni, hogy ő maga **aktívan megtervezze, „intendálja”** a cselekvése célját, és hogy a cselekvésre annak fontossága készítse! Ehhez nem elegendő, ha (ahogy egyesek képzelik, vagy mondják) „mentális készletekkel – szavakkal – próbáljuk rávenni a beteget a mozgásra”.

Nem elegendő, ha az ember csak hallja, látja az elvégzendő feladatokat, nem elég a funkciók mechanikus gyakoroltatása sem. Az ilyen módon végzett gyakorlatoztatás értelmetlen foglalkozás.

Sem a **megértés**, sem a **megtanulás** nem ilyen egyszerű.

A **cselekvés, képességek, gondolatok és érzelmek** kifejezése.

Az embernek **célja** van, azt el is akarja érní, problémát akar megoldani, vagy éppen játszani szeretne. Ezek azok az elemek, amelyeknek a szerepe az életben jelentős. *Az ember idegrendszere csak akkor szervezi meg a cselekvés lefolyását, ha a cselekvőnek célja van.*

Az embernek szüksége a cselekvés.

Ezek után felmerülhet a kérdés: Hogyan tud aktív lenni az, aki passzív és hogyan tud cselekedni az, aki mozdulni sem tud?

Ennek megválaszolására először azt kell tisztázni, mit tekintünk **cselekvésnek és aktivitásnak**.

Aktivitás, cselekvés

A konduktív pedagógiában a célképzést, az érdeklődést, a tervezést tekintjük aktivitásnak, nem a pusztá mozgást. Ugyanis a mozgás, ha passzív, vagy reflexes, akkor - bár ez mechanikus szempontból aktivitás- az ember ennek a mozgásnak passzív elszenvedője csupán.

Ezt a mozgást nem „teszi” az ember, ez csak megtörténik vele.

Az **érdeklődés**, a részvétel azonban, még akkor is aktivitás, ha nem jár mozgással. Gyakran kérdezik:

- Ha az aktivitás mozgással jár, nem rosszabb-e egy helytelen módon végrehajtott cselekvés, mint a teljes passzivitás?

Gyakran úgy teszik fel a kérdést például a spasztikusokkal foglalkozó szakemberek: Előbb kell-e kialakítani a helyes mozgásmintákat, vagy pedig a funkciókat kell-e a spaszticitás ellenére gyakorolni, helytelen tartásban?

A hiba már a kérdés feltevésben van.

Sem mozgásminták, sem funkciók gyakorlásáról nem lehet szó!

A mozgásminták és a funkciók az idegrendszeri szervezés függvényei. Ha az idegrendszer hibásan működik, akkor tűnik úgy, mintha a gyermek, vagy felnőtt kórosan mozogna.

De a **kóros mozgás, vagy mozgásminták nem elsődleges okai** a diszfunkciós működésnek, **hanem következményei !!!**

Szóval már csak azért sem lehetséges a gyakorlásos tanulásról beszélni, mert ami nem létezik, azt nem lehet gyakorolni!

Az aktív koordináció pedig még nem létezik.

Az ember viszont ebben az esetben nem fog megelégedni a diszfunkció tényének megállapításával, mint változtathatatlan, determinált adottsággal. Még van egy lehetősége: **a tanulás**.

Ez az egész tanulási folyamat más alapokra épül, mint a mechanikus gyakorlás. A tevékenységhez kapcsolódó tanulás előnyösebb, mint a passzív reakció, az ismételt asszociációkkal történő tanulás.

A pedagógia a funkcionális reorganizáció, a flexibilitás, a plaszticitás jelenségeit használja fel.

Tanulás útján a reziduális kapacitás felhasználásával kis koordinációkat hozunk létre, hogy ezekre építsük az új ortofunkciót.

A helyes mozgásmintákat nem lehet közvetlenül megtanulni, kizárólag csak tevékenységek útján, amelyek például spaszticitás nélkül elérhető mikrocélokat foglalnak magukba.

Amikor a pedagógus játéksituációkat, illetve az ember számára megérthető célokat talál, a pusztán asszociációs tanulásnál magasabb szintről indul ki.

A céltudatos cselekvés az egyetlen út, ami aktív tanuláshoz vezet.

Amikor ehhez elfogadható célt indítványozunk (nem a funkció makroszkópikus célját akarjuk elérni), akkor a funkciót csak felhasználtuk arra, hogy a benne foglalt kis koordinációk megszülethessenek.

A kis koordinációk megszületéséhez a funkcióknak tartalmazniuk kell a közeli „mikroszkópikus” célokat, melyek csakis a belső újraszervezés útján érhetőek el.

Az újraszerveződés a *tudat aktivitása* útján jön létre.

A kis célok visszajelentéseket adnak a koordináció kiválasztásához.

A céltudatos cselekedet lefolyását az idegrendszer megszervezi.

Ez a felfedező, és kialakító szervezés az állandó diszfunkciós működéséhez képest újat hoz létre a mikroszkópikus cél elérésekor:

új koordinációt.

Az idegrendszer e megszülető mikroorganizációja azonban, *nem azonos sem a funkcióval, sem az ortofunkcióval.* A funkciók még nagyon sokáig csak eszközöknek tekinthetők a kialakítás és az alkalmazás céljaira.

A „helyes működés” pedig, mint már jeleztük, sokkal általánosabb értelmezés.

Elérésének egyik feltétele, hogy a felépített kis koordinációkat az ember alkalmazni tudja.

Mi az a kondukción? Hogyan dolgozik a konduktor?

A kondukción a tanító funkciója, az ő szisztematikus megnyilvánulása, amit hozzáad a tanítványa önálló egyedi funkciójához abból a célból, hogy a sokat emlegetett mikroorganizáció, azaz az összerendezés megszülessen.

Nem meghatározott, abszolút módszer, hanem mindig a tanulóhoz viszonyított; nem túlságosan aktív, de mindig nagyon tudatos.

Az aktív beavatkozástól eltérően ez a *tudatos működés, katalizáló, a működést elősegítő, beavatkozás nélkül változást előidéző*, olyan vezetés, amely kifejezetten marad (lehetőleg sem tárgyi, sem személyi segítségben nem fejeződik ki), *de beépített része a tanítvány cselekvésének.*

A konduktor szenvedélyes, humoros, mulattató, fantáziadús.

A kondukción útján a konduktor, *nem közvetlenül a gyerek funkcióit segíti, hanem a gyereket, aki a funkciókat építi.* Egészen különleges jelenség az, hogy lemondunk a direkt segítségekről és könnyítésekről, a perifériás segítségadás helyett, *közvetett, részben megfoghatatlan tudati és motivációs hatásokkal élünk.*

A tanító által nyújtott kondukción rávezeti a neveltet arra, hogy legyen célja!

Ebben segíti minden lehetséges eszközzel, biztonságot, bizalmat nyújt.

Minden cél, amelyet el akarunk fogadtatni, legalább képzeletben konkrét, életszerű kell, hogy legyen!

E nélkül a célt nem fogja a gyerek magáévá tenni. A cél elérése, problémamegoldás.

Ez pedig fontos, mert a problémát megoldás nélkül nyújtjuk számára, és azt várjuk el tőle, hogy a konduktor által ki nem fejezett problémamegoldást, saját maga találja meg.

Az erőfeszítés, a hősiesség, a siker kizárólag a problémamegoldó személyé.
A problémának ezért kell, hogy jelentése legyen, és kell, hogy morális és indokolható tartalma legyen, egyszóval megoldása életfontosságú legyen a nevelt számára!
Rendkívül fontos a személyes erőfeszítés, majd a nehéz problémamegoldás sikerének öröme.

A konduktor lehetővé teszi az ember számára, hogy az ő direkt segítségével nélkül érje el a célt, az aktív emberrel tartja a kapcsolatot, nem a változtatandó funkcióval.

Az ember meg akarja magát értetni, cselekedni akar, és környezetét is meg kívánja érteni.
Ez a humán jelleget tartjuk az ember birtokában álló legfontosabb tanulási eszköznek.

Az egész nap programja olyan részekből áll, amelyek egy jól megszerkesztett egészet képeznek, és tudjuk, hogy az egész nap folyamatában csak az fog sikerülni, aminek jelentősége van! Az ajánlott céloknak csak akkor lesz értelme, ha azok az egész nap tartalmához kapcsolódnak. Ha attól elkülönülnek, akkor elvesztik jelentésüket, jelentőségüket.

Kondukciónélkül, ezért van az, hogy azonos „technikákkal” és azonos „programokkal” eredménytelenek lehetnek azok, akik nem tudják, hogy a problémamegoldások csak akkor funkcionálnak, ha az emberek életének keretébe helyezettek.

Ez olyan keret tehát, amely lehetővé teszi, hogy a cselekvések benne értelmet kapjanak. Az ember minden funkcióját tartalmazó egész viszonylatában cselekszik.

A konduktor ezek összességére való tekintettel, és e kereteken belül valósítja meg nevelési tervét.

A konduktor

A konduktor olyan speciálisan képzett pedagógus, aki a nevelési folyamat minden pillanatában rávezeti a mozgássérültet az élet adta feladatok önálló megoldására; öntevékenységre készíti. A konduktornak rendelkezni kell a jó pedagógusi tulajdonságokkal, közöttük különösen az aktivitás létrehozásának, az együttműködésnek, és az operatív (gyors) megfigyelésnek a képességével is.

Konduktorképzés, Budapesten, a Mozgássérültek Pető András Nevelőképző és Nevelőintézetében történik, 1988 óta a Budapesti Tanítóképző Főiskola együttműködésében.

Az Intézet 1963 óta felsőfokú konduktorképző, aminek a központja még a Villányi úton volt, egészen 1985-ig, mikor is megnyitották a Kútvölgyi úton a jelenlegi „anyaintézményt”, ahol nagyobb létszámú bentlakó, és bejáró gyermekcsoportok, illetve felnőtt ambulancia működhetett, és több konduktort is lehetett képezni, mint előtte.

A konduktorképzés egyedülállósága abban rejlik, hogy az elmélet és a gyakorlat, együtt, egy helyen, szinte egyszerre történik, tehát a konduktorok is aktívan tanulnak, csakúgy, mint neveltjeik! Az elméleti oktatást mindig a gyakorlati munka követi, vagy fordítva. Az elmélet és a gyakorlat ilyenfajta egysége, az elmélet tudatos alkalmazása, egy életre bevésődik egy konduktor agyába, és azt következetesen használja is munkája során.

A négyéves képzés során a konduktor-jelölt önállósága fokozatosan nő. Míg a kezdetekben példákat követve, és instrukciók segítségével dolgozik, eljön az idő, hogy összetett feladatok ellátására, megoldására lesz képes önállóan. Ehhez viszont sok gyakorlati tapasztalatra van szüksége!

És miután konduktorrá válik a jelölt, még mindig van mit tanulnia, és gyakorolnia!

A konduktor-jelöltek a képzésük során több konduktossal, és konduktor-jelölttel dolgoznak együtt különféle csoportokban, különféle sérülésű gyermekekkel, felnőttekkel. A konduktor-jelöltek jó alkalmazkodó képességű, rugalmas, türelmes és odaadó konduktorokká válhatnak

A konduktorok, ha nem is ismerik egymást, különösebb probléma nélkül tudnak együtt dolgozni, mert félszavakból is megértik egymást.

A konduktív pedagógia intézeten kívüli kezdeményezései

Annak ellenére, hogy a konduktív pedagógiai nevelés kb. a 80-as évek végéig csak a Pető Intézetben valósult meg, zárt intézeti keretek között, manapság már sok konduktor dolgozik a Pető Intézetén kívül más intézményekben, kórházakban, óvodákban, iskolákban és még sorolhatnám. Sok konduktor dolgozik Magyarországon kívül is, Európa szinte minden országában, azonkívül az USA-ban, Kanadában, Ausztráliában, Új-Zélandon, hogy csak a nagyobbakat említsem. A konduktív pedagógia, mint olyan, nemzetközileg is ismertté, elismertté vált az utóbbi tizenegynéhány évben, ami nem véletlen, hiszen, ez az új szemléletmód, program, ami az embert egészében fejleszti, hatásosan működik gyermekeknél, felnőtteknél egyaránt.

Forrás: Juhászné Takács Livia honlapja

BAPTISTA OKTATÁS

Felhasznált irodalom

1. **Az Óvodai nevelés Országos Alapprogramja (363/2012. /XII.17.Korm. rendelete)**
2. **Porkolábné dr. Balogh Katalin: Komplex prevenciós óvodai program Trefort kiadó 2004.**
3. **M. Tamás Márta: Integráció és inklúzió**
4. **Fatalin Andrea: A Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált neveléséről – szülőknek, Budapest**
5. **Forrai Katalin: Ének az óvodában Editio Musica, Budapest 2004**
6. **Mérei Ferenc – V. Binet Ágnes: Gyermeklélektan**
7. **Hári-Ákos: Konduktív pedagógia**

Pedagógiai program – záradék
Hatályos: 2023.09.01.

Nyilatkozat
(nevelőtestület)

A Pillangó Keresztény Óvoda Nevelőtestülete képviselőjében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy a Pedagógiai program elkészítéséhez és elfogadásához előírt egyetértési jogát gyakorolta, a Pedagógiai programot megtárgyalta, az abban foglaltakkal egyetértett, azt elfogadta.

Dátum: 2023.08.31.

.....
nevelőtestület nevében

Nyilatkozat
(intézményvezető)

A Pillangó Keresztény Óvoda köznevelési intézmény vezetőjeként az Nkt. 69. § (1) bek.-ben foglalt felhatalmazás alapján az intézmény Pedagógiai programját jóváhagyom.

Dátum: 2023.08.31.

.....
intézményvezető

Nyilatkozat
(fenntartó)

A fenntartó képviselőjében a Pillangó Keresztény Óvoda Pedagógiai programját az Nkt. 32. § (1) bek. i.) pontja alapján jóváhagyom, s az jóváhagyással válik érvényessé.

Dátum: 2023.08.31.

.....
fenntartó